Leto XXIII., št. 279 — Ljubljana, sobota 11. decembra 1943 — Preis — Cena 1.— L

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-22 do 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Izključno zastopstvo za oglase iz Italije in inozemstva UPI S. A., MILANO

Račun za ljubljansko pokrajino pri poštnočekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti. Corr. Post. No 11-3118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno Lir 18.—, za inozemstvo vključno s »Ponedeljskim Jutrom« Lir 36.50.

Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica št. 5. — Telefon štev. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

Schwere Kämpfe bei Krementschug

Zahlreiche starke Angriffe der Sowjets bei dichtem Schneetreiben abgefangen — Gute Fortschritte eigener Angriffe im Raum von Schitomir und Korosten — 2 britische Schnellboote in Brand geschossen

Aus dem Führerhauptquartier, 10. Dez. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Bei Kertsch stürmten eigene Stosstrupps eine wichtige Höhenkuppe. Feindliche Vorstösse am Brückenkopf Cherson blieben erfolglos.

Im Raum südwestlich Krementschug wurde auch gestern bei dichtem Schneetreiben schwer gekämpft. Es gelang die zahlreichen starken Angriffe der Sowjets grösstenteils im Gegenstoss aufzufangen. In einigen Einbruchsstellen sind die Kämpfe noch in vollem Gange.

Im Abchnitt von Tscherkassy führte der Feind erneut heftige Angriffe.

Im Raum von Schitomir und Korosten machte der eigene Angriff trotz verstärkten feindlichen Widerstandes gute Fortschritte.

Zwischen Pripjet und Beresina sowie am Dnjepr nördlich der Beresinamündung wurden mehrere stärkere Angriffe des Feindes abgewehrt, einige Einbrüche abgeriegelt und Bereitstellungen der Sowjets durch zusammengefasstes Feuer zerschlagn.

Von der übrigen Ostfront werden keine Kämpfe von Bedeutung gemeldet.

Bei den schweren Abwehrkämpfen der letzten Wochen im mittleren Frontabschnitt hat sich die schlesische 102. Infanteriedivision unter Oberst von Bercken besonders ausgezeichnet.

Im Westabschnitt der süditalienischen Front setzte sich der Feind beiderseits der Strasse nach Cassino in den Besitz einiger Bergrücken. Nach wechselvollen Kämpfen wurde dort die eigene Verteidigungsfront um einige Kilometer nach Nordwesten zurückverlegt.

Im Ostabschnitt unternahmen die Briten meherere zum Teil von Panzern unterstützte schwächere Vorstösse, die sämtlich scheiterten.

Über dem süditalienischen Frontgebiet schoss Flakartillerie der Luftwaffe 9 feindliche Flugzeuge ab, 2 weitere wurden durch leichte deutsche Seestreitkräfte über dem Mittelmeer vernichtet.

Sicherungsfahrzeuge eines deutschen Geleits wehrten in der vergangenen Nacht vor der niederländischen Küste einen Angriff britischer Schnellboote ab und schossen 2 von ihnen in Brand.

Hudi boji pri Kremenčugu

Številni močni sovjetski napadi v gostem snežnem metežu prestreženi — Dobro napredovanje lastnih napadov pri Žitomiru in Korostenu — 2 britanska brza čolna zažgana

Führerjev glavni stan, 10. dec. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

Pri Kerču so naše napadalne čete v naskoku zavzele važen gorski vrh. Sovražnikovi sunki na mostišču Herson so ostali brezuspešni.

Na področju južnozapadno od Kremenčuga so bili tudi včeraj v gostem snežnem metežu hudi boji. Uspelo je po večini s protisunkom prestreči številne močne napade Sovjetov. V nekaterih vdornih mestih so boji še v polnem teku.

Na odseku pri Čerkasih je izvedel sovražnik ponovno silovite napade.

Na področju Žitomira in Korostena smo s svojim napadom navzlic ojačenemu sovražnikovemu odporu dobro napredovali.

Med Pripjetom in Berezino ter ob Dnjepru severno od izliva Berezine so bili odbiti številni močnejši sovražnikovi napadi, nekateri vdori zajezeni in izhodiščne sovjetske postojanke s strnjenim ognjem razbite.

Z ostalega vzhodnega bojišča ne javljajo o nobenih bojih večjega pomena.

V hudih obrambnih bojih zadnjih tednov na srednjem odseku bojišča se je posebno odlikovala 102. šlezijska pehotna divizija pod poveljstvom polkovnika von Berckena.

Na zapadnem odseku južnoitalijanskega bojišča se je sovražnik polastil ob obeh straneh ceste v Cassino nekaterih gorskih hrbtov. Po izpremembe polnih bojih je bila tu naša obrambna fronta umaknjena za nekaj kilometrov nazaj proti severozapadu.

Na vzhodnem odseku so izvedli Britanci več deloma z oklopniki podprtih slabših sunkov, ki so se vsi izjalovili.

Protiletalsko topništvo v sestavu letalstva je nad južnoitalijanskim bojiščem sestrelilo 9 sovražnih letal, 2 nadaljnji pa so nad Sredozemskim morjem uničile lahke nemške mornariške edinice.

Stražne ladje neke nemške ladijske spremljave so v pretekli noči pred nizozemsko obalo ubranile napad britanskih brzih čolnov in dva izmed njih zažgale.

Položaj na vzhodnem bojišču

Nemške čete vztrajno in uspešno odbijajo brezupne boljševiške napade in jim zadajejo hude izgube

Berlin, 9. dec. DNB. Mednarodni poročevalski urad poroča o položaju na južnem odseku vzhodnega bojišča:

Na Krimu se je izjalovil z oklopniki izveden boljševiški sunek, ki so ga izvršili iz preostalega mostišča severnovzhodno od Kerča. Boljševiki so imeli občutne izgube.

Dva poizkusa slabših sovjetskih sil, da bi prekoračile spodnji Dnjepr, so razbile čete, ki so stražile rečni tok. Razbita so bila nova zbirališča boljševikov. V notranjosti Dnjeprovega loka so se nemške čete južnozapadno od Dnjepropetrovska žilavo in uspešno upirale napadom močnejših boljševiških bojnih skupin. Pri tem so se v žarišču bojev s spretnim manevrom združile nemške obrambne sile ter so na ta način prihranile del razvlečenega nemškega bojišča. Zaradi silovitih protinapadov so utrpeli boljševiki občutne izgube.

Hudi in izpremeemb polni boji južnozapadno od Kremenčuga so se nadaljevali v neizpremenjeno trdoto in ogorčenostjo, ne da bi boljševikom kljub njihovi številčni premoči uspelo prebiti nemško obrambno fronto. Dva vdora sta bila zajezena, eno vdorno mesto pa je bilo s protinapadom nemških oklopniških udarnih čet bistveno zoženo. Pri tem so protitankovski in protiletalski topničarji sestrelili 21 sovjetskih voz.

Zaradi nenavadno visokih boljševiških izgub, ki se dnevno večajo, so popustili sovjetski napadi v sosednjem severnem sektorju. Tudi pri Čerkasih so se boljševiki omejili na krajevne sunke, ki so jih izvedli s slabšimi silami, katere so bile vse prestrežene in vržene nazaj še pred glavnimi bojnimi črtami. Z nenadnim napadom nemških strmoglavnih letal je bila razbita neka boljševiška napadalna skupina ter je bilo uničenih 6 sovjetskih oklopnikov in 5 spremljajočih težkih protitankovskih topov.

Zapadno od Kijeva in južnovzhodno od Korostena je znova napredoval nemški protisunek, kljub naraščajočemu boljševiškemu odporu. Včeraj so imeli boljševiki zlasti ob Tetrevu zelo hude izgube; več boljševiških težkih formacij je bilo popolnoma uničenih, 25 oklopnikov pa razbitih ali zaplenjenih. Pri tem ter pri čistilnih operacijah nemških oklopniških oddelkov in tik za njimi sledeče pehote so imeli boljševiki skupno več tisoč mrtvih. Boljševiške poizkuse, da bi iz globine ozemlja privlekli ojačenja, so bistveno onemogočili pri jasni mesečini izvedeni napadi močnih nemških bombniških jat na boljševiške železnice. Skupno je bilo z dobro merjenimi bombnimi zadetki uničenih 5 s četami in materijalom polno natovorjenih velikih prevoznih vlakov, zažganih in s strojnicami obstreljevanih pa je bilo tudi več kolodvorov.

Teheranska komedija

Takoj po prvi kairski konferenci, na kateri so Roosevelt, Churchill in Čangkajšek razpravljali o »zavezniški« strategiji na Daljnem vzhodu, so angleški in ameriški časniki napovedovali kot največjo senzacijo v tej vojni srečanje Roosevelta in Churchilla s Stalinom — nekje v Iranu. Po teh napovedih naj bi sestanek treh velmož prinesel popolno razčiščenje v medzaveznških odnosih in razblinil vse dvome sveta glede pravih namenov Moskve, Londona in Washingtona. V nasprotju z vsemi pričakovanji v »zavezniškem« svetu pa je uradno poročilo o konferenci razočaralo celo njihove največje pesimiste, ki po dosedanjih izkušnjah niso verovali v nikak napredek anglosaških pogajanj z rdečim diktatorjem.

Komunike, ki nosi datum 1. decembra, a je bil objavljen z veliko zamudo, ne odkriva po svojem besedilu nikakih »senzacionalnih« sklepov. Delj se nekako v dva dela: prvi se nanaša na vojaške operacije, drugi pa se tiče nekih megleno označenih načel povojne politike. Če pravi komunike v svojem prvem delu, da so se vse tri velesile sporazumele o tem, da hočejo premagati Nemčijo, ne ugotavlja s tem prav nič novega. Nikomur v Nemčiji ni namreč do danes prišlo na misel, da je Anglija leta 1939 napovedala vojno tretjemu rajhu samo zaradi lepšega, ne pa z željo, da bi Nemčijo premagala. Prav tako je izven dvoma, da si vse tri nasprotne velesile zamišljajo takšno povojno ureditev, ki naj pomeni uničenje Nemčije in nemškega naroda, poleg njiju pa še vse ostale Evrope. Preseneča kvečjemu le to, da ni v komunikeju nikake podrobne izjave o bodoči ureditvi Evrope in sveta. To je prav gotovo izostalo na željo Stalina, ki igra z zakritimi kartami in noče pokazati svojih pravih namenov že sedaj, ko vojna še traja in je za sovjetske interese največjega pomena, da se na sovjetske limanice vjamejo razen anglosaških še drugi kalini...

Edini pomembnejši stavek v komaj 44 vrst dolgem komunikeju, za katerega sestavo so se uredniki trudili pet polnih dni in pet noči, je morda trditev, da se prav Sovjetska zveza, Velika Britanija in Zedinjene države Severne Amerike bore za »odstranitev tiranstva, suženjstva, zatiranja in nestrpnosti«. Večjega cinizma bi prav gotovo ne mogli pričakovati od najvišjih predstavnikov tistih velesil, ki imajo na vesti grozodejstva kakršna že ves svet pozna pod imeni Katyn, Indija, Libanon, črnci itd. Nič manj ko 18 milijonov ujetnikov hira v Sovjetski zvezi po ječah in koncentracijskih taboriščih, da o preganjanjih, ki so jih boljševiki zagrešili v baltiških državah in na Poljskem, niti ne govorimo, pa so si v Teheranu vendar drznili govoričiti, da se bore proti tiranstvu, suženjstvu, zatiranju in nestrpnosti.

Churchill bi storil prav, če bi si svoj spomin osvežil s svojimi nekdanjimi govori in spisi proti strahotam boljševiškega sistema v Rusiji, pa bi se morda zamislil v usodo, ki mu jo je namenila vojna zaradi njegove slepote, da se je znašel v objemu prav s tistim boljševizmom, o katerem je imel nekoč še svoje samostojno mnenje. Sicer pa ni cinizem Angležev in Američanov, ko trde, da se bore proti tiranstvu, suženjstvu, zatiranju in nestrpnosti nič manjši od Stalinovega. Socialno zatiranje in izkoriščanje v Angliji in Ameriki se namreč zgledno družita s Stalinovo domačo strahovlado, ki so jo nekateri evropski narodi okusili tudi že na svoji koži.

Angleški »tory«, ameriški velekapitalist in sovjetski »boljševik in pol« so si torej izmislili svojo čudodelno rešitev sveta z napovedovanjem dobe, ko se bodo vsi narodi, veliki in mali, ki se bodo otresli tiranije, združili in svobodno živeli v miru. Kakšna je ta »svoboda brez tiranije«, vedo povedati že mnogi evropski narodi, ki so okusili blagodati »demokratskega« sovjetskega režima. Med nje lahko štejemo tudi že naš mali narod, ki je že med vojno in na svojih tleh spoznal pravi obraz moskovskih »osvobojevalcev« v podobi gozdnih tolovajev. Ali si moremo sploh še zamisliti režim, ki bi bil bolj nestrpen v vsakem pogledu kakor je režim, ki so ga na naših tleh ponekod že uvedli komunistični strahovalci v službi moskovskih mogotcev?

Da bi odvrnili pozornost od svojega slepomišenja s praznimi frazami, so najvišji predstavniki treh »zaveznških« velesil, ki se sicer prav dobro zavedajo svoje notranje needinosti prav v pogledu jutrišnje ureditve sveta, spravili v komunike o svojih razgovorih tudi nekaj praznih vojaških obljub. Tako govore o bližnjih operacijah na vzhodu, zapadu in jugu, kakor da se na vseh teh treh področjih že ne bore z vsemi razpoložljivimi sredstvi, a brez vidnih uspehov. Če bi le mogli, bi o teh operacijah sploh ne govorili, temveč bi jih kar začeli. Očitno pa so s tem hoteli zagroziti nemškemu narodu in so v to grožnjo skrili svoj napovedovani poziv Nemcem, da se po badoljevskemu zgledu »brezpogojno predajo«. Prav gotovo so se med tem prepričali, da bi bile takšne pretnje nemškemu narodu udarec v vodo in so jih iz previdnosti raje izpustili, da ne bi bilo kasneje blamaže.

Po vsem tem lahko o teheranski komediji, v kateri je po Reuterjevem zatrjevanju igral prvo vlogo rdeči diktator Stalin, zapišemo, da so se tresle gore, rodila pa se je miš...

Dr. V.

Česar teheranski komunike ni povedal

Zavito besedičenje vedno bolj jasno kaže, da se v najbolj perečih vprašanjih niso mogli sporazumeti

Bern, 9. dec. DNB. Kljub vsej strategiji blufa trem vojnim zločincem le ni uspelo, da bi s svojim fraz polnim komunikejem nasuli svetu peska v oči. Tako n. pr. »Gazette de Lausanne« ironično pripominja: Ne vemo, ali je bila izjava napisana najprej rusko ali angleško, na noben način pa ni bila sestavljena v francoščini. Toda tudi v našem jeziku dokazuje stilistično prizadevanje, ki prehaja že v zgovornost in ponekod v izumetničenje. Mi od teh treh držav ne zahtevamo, da bi nam obljubile dokončen mir, ki naj bi bil vsakomur všeč, to tem manj, ker je pri razlikah v mišljenju in v načinu vladavin med Anglosasi in boljševiki njihova edinost glede povojne ureditve kar nekam sumljiva. Komunike sicer bogato obljubuje, ne pouči pa nas v raznih drugih stvareh, o katerih je bilo rečeno, da bodo proučene in rešene na konferenci. Kakšna bo usoda Finske, baltskih držav, vzhodne Poljske in drugih ozemelj, ki jih smatra Sovjetska Rusija enako kot njena caristična prednica za svojo naravno izpopolnitev?

List »Suisse« izjavlja: Med pomenom konference v Teheranu in med pomanjkljivo vsebino uradnega komunikeja obstoja taka neskladnost, da moramo reči: ti trije se niso razumeli in namen komunikeja je le ta, da zakrije neuspeh.

Nemčija in Japonska bosta odgovorili z orožjem

Tokio, 10. dec. DNB. (Vzhodnoazijska služba.) Japonska in Nemčija ne bosta odgovorili na Kairo in Teheran z besedami, temveč z orožjem, piše »Nippon Times« v uvodniku. Obe konferenci sta pokazali zgolj običajne gostobesedne izjave, ki v nobenem primeru ne bodo vplivale na izid vojne. Edinost milijarde vzhodnoazijskega prebivalstva in sila orožja jamčita, da ne bo sovražnik nikoli utegnil uresničiti svojih visoko letečih načrtov.

Nemčija postaja vedno močnejša

Stockholm, 9. dec. DNB. Da je resničnost bistveno drugačna, kot jo slikajo frazerji v Teheranu, tega se, kot izgleda, zavedajo tudi nekateri trezni opazovalci v Londonu. Tako ugotavlja na pr. »Daily Express«, da je vojna morala nemške armade boljša kot pa je bila morala cesarskih čet po štirih letih vojne. Danes so nemške čete bolje oborožene in bolje hranjene. Hitlerjeva Nemčija mora sicer preživljati hude bombne napade, toda tudi ona ima boljšo hrano in organizacijo, kot pa jo je imela cesarska Nemčija. Nemčija ne sabi, temveč postaja vedno močnejša.

»Daily Mail« govori o »neoprostljivem pomanjkanju priprav«, s katerimi je šla Anglija v vojno ter pravi, da bi morali biti Angleži hvaležni nebesom, da še niso bili premagani in zasužnjeni. Od časov Armade naprej so bili znova rešeni s pravim pravcatim »čudežem«. Toda Angilija se ne sme še nadalje zanašati na čudeže.

Turško pojasnilo

Ankara, 10. dec. DNB. Turški zunanji minister je v sredo sprejel turške in inozemske zastopnike tiska ter jim podal pojasnila h kairskemu komunikeju. Opozoril je, da je povabilo prišlo od Angloameričanov, da pa so bili zastopani tudi delegati Sovjetske zveze.

Prevarani preroki

Ženeva, 10. dec. DNB. »Manchester Guardian« se peča v uvodniku s teheranskim komunikejem. Ta izjava, tako pripominja list, je čisto navadno govoričenje. Tako so zopet enkrat kaznovani oni preroki v Angliji in Ameriki, ki so ponovno mislili, da lahko že razglašajo »epohalne rezultate«.

Izjalovljena ofenziva v južni Italiji

Angoloameričani so morali že zamenjati svoje zbite čete in jih deloma nadomestiti celo z badoljevci

Berlin, 9. dec. DNB. Mednarodni poročevalski urad poroča o položaju v južni Italiji:

Včerajšnja slika bojev potrjuje in izpopolnjuje razvoj zadnjih dni, v katerih so na mesto s tako potrošnjo čet in materijala ter s tolikimi besedami pričete angloameriške ofenzive stopili krajevni boji za vsako ped ozemlja. Zaradi tega je v obrambi in v protinapadih močan in aktiven nemški odpor v zadnjih osmih dneh znova popolnoma prekrižal vse časovne in krajevne načrte Montgomeryja in Clarka, ki ju drže nemške čete še vedno ob zunanjih robovih globoke nemške obrambne črte. Angloameričani so morali za majhen uspeh plačati visoko krvavo ceno.

Spričo tega so izvedli zanimive ukrepe. Montgomery je zamenjal hudo zbito 78 angleško pehotno divizijo s prvo kanadsko pehotno divizijo. Na to so bile imperijalne čete, ki so izključno na bojišču, pregrupirane in izpopolnjene. Istočasno je včeraj Clark prvič uporabil kot pomožno silo v prvi bojni črti polk Badoglijevih vojakov. Ta pomemben ukrep naj bi najbrže služil nekaki razbremenitvi ameriških oddelkov, ki so v izčrpajočih gorskih bojih. Rezultat tega ukrepa najbrže Angloameričanov ni presenetil. Nemške čete so namreč s protisunkom pognale v beg Badoglijeve vojake, ki so sodelovali pri sunku pri Mignanu in so jih zdecimirale. Italjani so se le v začetku upirali. Številni prebegli vojaki so se ogorčeno pritoževali nad angloameriškim postopanjem po tako imenovanem premirju.

Na ostalih zapadnih odsekih so se nadaljevali krajevni boji, vendar so bili Američani v okolici Monte Camina pasivni, enako kot že včeraj. Tekom tedna so napadli granitne višine te gorske skupine kar 38-krat, pa še to brez vsakega uspeha, dokler niso bile nemške postojanke po izpolnitvi vseh vojnih nalog včeraj izpraznjene. Tu Američani niso nastopili proti novim nemškim postojankam. Na vzhodnem krilu so vdrle nemške udarne čete severno od Orsogne v dve vdorni mesti prejšnjega dne. Nadaljnji nemški protiudarci so zožili Montgomeryjevo mostišče ob rečici Moro. Več napadov imperijalnih čet ga je brez uspeha skušalo razširiti. Ob obalni cesti je bila udarna skupina imperijalnih čet v moči ene čete uničena pred nemškimi postojankami.

Letalski boji na italijanskem bojišču

Berlin, 9. dec DNB Nemški bojni letalci so izvršili številne uspešne napade zlasti na oskrbovalnem področju osme britanske armade. Tam so razbili dve prevozni koloni ter zažgali ob tej priliki številna vozila. Razen tega je zaradi bombnega zadetka eksplodiralo britansko municijsko skladišče pri Lancianu. V nizkih poletih je bilo z bombami in s strojnicami večkrat napadeno taborišče čet vzhodno od Frise. — Pri terorističnem napadu ameriških bombnikov tipa »Boston« je imelo italijansko civilno prebivalstvo odprtega mesta Ancone zelo visoke izgube. Poleg tega so nastale izgube tudi v večjem prevozu britanskih vojnih ujetnikov, ki so ga tvorili predvsem Angleži in Novozelandci ter neka: skupin Indijcev. Doslej so našteli 27 mrtvih in 69 po večini zelo hudo poškodovanih vojnih ujetnikov.

Razgaljeni anglosaški načrti

Govor južnoafriškega predsednika Smutsa je razkril prave namere Angležev

Berlin, 6. dec. DNB. Diplomatski dopisnik DNB-ja dr. Siegfried Horn piše:

Govor predsednika Južnoafriške unije Smutsa o evropski bodočnosti smatrajo v vseh evropskih državah brez izjeme kot potrdilo razvoja, ki nujno izhaja iz sodelovanja med Anglijo, USA in Sovjetsko zvezo. Poizkus nekaterih Angležem poslušnih organov v nevtralnih državah in poedinih britanskih listov, ki si prizadevajo, da bi oslabili brutalni učinek tega govora, nujno izpodleti spričo tudi v Londonu priznanega dejstva, da smatramo Smutsovo dejanje lahko sicer kot diplomatsko nepravilno, da pa vsekakor predstavlja premeten poizkus prikazati resničnost položaja ter potrebo zgraditi britansko zunanjo politiko na treznih, močansko-političnih razgovorih in ne na idealističnih konstrukcijah. To mnenje »News Chronicla« podčrtava tudi »Observer« z ugotovitvijo, da je bila Smutsova analiza sicer natančna in neusmiljena, da pa drugačna sploh ni mogla biti, ker zunanja politika angleškega naroda ne sme izhajati iz vljudnih neresničnosti.

Z zanimanjem opazujejo v nemških političnih krogih reakcijo francoskega disidentskega odbora, ki tako preko Londona kakor preko Alžira izraža svoje »začudenje« o tej izjavi, po kateri naj bi poleg Nemčije in Italije tudi Francija ne bila več velesila ter bi morala životariti kvečjemu kot politično brezpomembni privesek britanskega imperija. Najbrže je vsa ta ugotovitev le izraz Churchillovih misli, ki je v svojem zadnjem govoru operiral s sličnimi argumenti. Francija naj bi prenehala obstojati kot velesila, predvsem kot kolonialna država v korist angleškega imperija. Vse to se je v malem odigralo že v Libanonu. Bil pa je to le odsev britanske namere, ki jo je Smuts izrekel z neprekosljivo cinično odkritosrčnostjo. Reakcija v Franciji dokazuje, da se njeno vodstvo, ki se zaveda svoje odgovornosti, ne vdaja več nikakim iluzijam o angleških namenih in da izključuje francosko stremljenje, ki hoče zagotoviti Franciji njen položaj, razen resnično evropskega gledišča vse ostale poglede na to vprašanje.

Knox je v skrbeh za ameriško brodovje

Ameriko in njene zaveznike čakajo še najtežje pomorske bitke v tej vojni

Stockholm, 6. dec. DNB. Rooseveltov mornariški minister Knox je napisal v časopisu »Army and Navy Register« članek, ki se prav nič ne ujema z velikobesednimi in pompoznimi kairskimi in teheranskimi frazami. Dočim so tam vedno znova govorili v duhu močnega moža o brezpogojni kapitulaciji Japonske, predpostavlja Knox ob obletnici Pearl Harboura, da bodo morale Amerika in njene zaveznice v letu 1944. izvojevati »še nekaj najtežjih pomorskih bitk v tej vojni«, ker doslej še mnogo velikih enot japonske mornarice ni bilo aktivno uporabljenih. Nikakega govora o upanjih na hitri konec vojne, nobene besede o kapitulaciji Japonske. Obratno, Knoxa verjetno zelo skrbi bodočnost ameriške mornarice. To je razumljivo, zlasti, ker je bila večina ameriških vojnih ladij že uničena, ne da bi, kot Knox sam priznava, večje edinice japonske mornarice sploh posegle v boj. Kaj bo z ameriško mornarico, če bodo Japonci uporabili svoje močnejše ladje? Verjetno si je zastavil ameriški mornariški minister tudi to vprašanje. In odgovor nanj ga dela najbrže zelo ponižnega.

Deset vabil Stalinu

Ženeva, 10. dec. DNB. »Daily Mail« poroča, da so morali Stalinu za teheransko konferenco poslati nič manj kot 10 povabil in nujne izredne poslanice Churchilla in Roosevelta.

Kratke vesti iz vsega sveta

Ženeva, 10. dec. DNB. »New Leader« ostro nastopa proti bogatim Angležem, ki se z vsemi sredstvi odtegujejo svoji domovinski dolžnosti. Večina ima na deželi velika posestva in preko noči so postali poljedelci. Imajo krave, pa tudi dirkalne konje in njih šoferji so naenkrat postali poljedelski delavci in vrtnarji. Znali pa so si celo zagotoviti ženske delovne moči in italijanske vojne ujetnike za obdelovanje polj. Toda to še ni vse, tako nadaljuje »New Leader«, temveč celo člani komunistične stranke so danes zastopani med angleškimi družabnimi krogi. Sluga nekega slavnega angleškega gledališkega in filmskega igralca je poročal zastopniku »New Leaderja« o življenju, ki ga vodi ta gospod. Je len in se ne udeležuje niti ene same gasilne vaje. Je pa član komunistične stranke in bere vsako jutro pri zajtrku namesto »Timesa« svoj »Daily Worker«.

Stockholm, 9. dec. DNB. Švedska motorna jadrnica »Douglas« iz Göteborga se je po poročilu TT-ja potopila na vožnji iz Rostocka v švedsko luko Udievalla. Vozila je premog. Kapitan in posadka so se rešili.

Ženeva, 8. dec. DNB. »Daily Express« javlja, da bodo v Washinotonu kmalu odkrili Churchillov kip. List pripisuje dejstvu velik pomen, ker se bo prvič od obstoja prestolnice Zedinjenih držav zgodilo, da bo Angležu deležen take počastitve.

Ženeva, 8. dec. DNB. Ameriške vojaške oblasti so dosegle, da so jim stavili na razpolago v južnozapadni Angliji obširna poljedelska zemljišča, ki jih bodo uporabljali ameriški vojaki za vežbališča. 3000 angleških kmetov, ki so bili prisilno izgnani s svojih domov, daje duška svoji jezi v dopisih londonskim listom.

Stockholm, 8. dec. DNB. »Stockholm Tidningen« javlja, da sta prispela v London oba največja diamanta ki sta bila doslej najdena v Zapadni Afriki. Odkrita sta bila v marcu in v juliju v Sierri Leone. Večji tehta 350 karatov, ter je osmi največji diamant na svetu, manjši pa ima 150 karatov.

Protest splitskega škofa proti letalskemu terorju

Zagreb, 10. dec. DNB. Splitski škof dr. Kvirin Klement Bonifačić je po svojem nedavnem protestu odposlal novo brzojavko tajniku-kardinalu Svete stolice v kateri zaradi najnovejšega bombardiranja Splita, med katerim je bilo zadetih 7 cerkev, med njimi znamenita katedrala, 4 samostani, cerkev vasi Sučurac in v ostalem zgolj stanovanjske hiše, opozarja na popolnoma teroristično značaj anglo-ameriških napadov, ker daleč naokoli ni nikjer nobenih važnejših vojaških objektov.

Angleži se odmikajo od Purića in Mihajlovića

Nov dokaz nemoralne igre in izdajstva Anglosasov napram njihovim zaveznikom med malimi narodi

Stockholm, 10. dec. Angleška agencija »Exchange« poroča, da je bil v Kairu razgovor Churchilla in Edena z bivšim jugoslovanskim kraljem Petrom in šefom njegove begunske vlade Puićem. Pri tem razgovoru so obravnavali težak notranjepolitičen konflikt, ki je po mnenju agencije »Exchange« izbruhnil v jugoslovanskem taboru. Očividno pomeni ta razgovor popolno odstranitev Puićeve vlade. Kajti »Exchange« že poroča, da je Puićeva vlada izgubila v zadnjih mesecih v Londonu mnogo na ugledu in da poročila iz Jugoslavije potrjujejo, da ima tam komaj še kakega pristaša.

Slično tendenco kaže tudi že londonski tisk. »Times« piše, da lahko Mihajlovićevo zadržanje služi samo sovražniku in poizkuša oprati Titove pristaše očitka, da so teroristi ali komunisti, kakor jih je označila Puićeva vlada.

V nasprotju s tem pa list »News Chronicle« priznava, da ima protivlada »zelo močan komunističen priokus«. Navzlic temu bo večina emigrantskih političnih voditeljev prej ali slej raje podpirala to komunistično vlado kakor Puićevo. To morata Anglija in Amerika jemati v račun.

»News Chronicle« postaja nato še bolj jasen in piše, da je angleška pomoč, ki jo nudi Titu, učinkovit dokaz zboljšanih odnošajev med Londonom in Moskvo in da bo prispevala, da se razblini moskovsko sumničenje, da angleška vlada raje podpira reakcionarne elemente. Končno priporoča kralju Petru, da se sporazume s komunistično vlado Ribarja, ki jo pa angleški tisk iz previdnosti še vedno naziva »Narodni odbor«. Ta predlog je storila Ribarjeva skupina že sama pred dvema dnevoma in je bivšemu kralju ponudila, da se postavi na čelo komunističnih krdel. Celotno zadržanje angleškega tiska, ki se pri tem opira na včerajšnje izjave državnega podtajnika Lowa v spodnji zbornici, kaže jasno, da angleška vlada upošteva sovjetsko stališče in bo odstavila Puićevo begunsko vlado in komunistični kabinet ne samo priznala, temveč tudi podprla. To utegne biti tudi vsebina sporočila, ki sta ga Churchill in Eden javila v Kairu mlademu bivšemu kralju.

*

Nepoštena igra Anglije z malimi narodi je sedaj še bolj razkrita in razgaljena. Britanska politika stremi sistematično za tem, da čim bolj oslabi in kompromitira svoje majhne zaveznike, ko so v svoji kratkovidnosti enkrat izvršili nalogo, kakršno jim je London namenil. Potem jim je dodeljena vloga onega znanega zamorca, ki je izvršil svoje dolžnost. V to poglavje spada tudi razdor, katerega je London — deloma iz lastne spekulacije, da bi se otresel svojih obveznosti, še bolj pa na pritisk Moskve — izzval med kairsko begunsko vlado bivše Jugoslavije in med samozvano »vlado« komunističnega terorista Tita. Spričo tega dejstva so se razblinile v nič vse one visoko doneče fraze o svobodi in samoodločbi malih narodov, s katerimi je londonska propaganda ves čas hujskala male narode proti Nemčiji in jih skuša hujskati še danes.

Moskva, London in Kairo so v zgledni slogi poročali v vsakem podvigu Titovih teroristov ter so te namišljene uspehe napihovali preko vsake mere. Radijske postaje teh treh centrov so Titu in njegovi družbi nadevale visoki naslov domoljubov ter s tem zapeljale marsikakega naivneža in nepoučenega človeka, da je nasedel glasovom iz tujine. Višek je ta demenjena igra dosegla ob Badoljevem izdajstvu, ko so se Titovi teroristi tesno povezali z odpadniškimi italijanskimi četami ter skupno planili na brezzaščitno slovensko in hrvatsko ljudstvo. Takrat sta se moskovska in londonska propaganda kar kosali, kdo bo bolj pretiraval. Pošiljali sta v svet izmišljena poročila o tem, da so Titovi teroristi »osvobodili« že pretežni del severozapadnega ozemlja bivše Jugoslavije, da gredo nad Ljubljano, ki bo vsekakor kmalu v njihovih rokah, in še več sličnih izmišljotin, ki so se v najkrajšem času razblinile v lažnive baharije.

Angleški spletkarji, ki sta jim vneto pomagala Moskva in Washington, so v svojem početju šli še dalje. Ko je Tito sestavil svojo »vlado« in je Purič protestiral proti nji, so se postavili na Titovo stran. Zamerili so Puriču, da je titovce imenoval s pravim imenom — teroristi — ter pritiskajo nanj z vso silo, da bi jih označil kot prave »domoljube«, ki deluje jo v blagor naroda. Purič je prišel zaradi tega v velike tvežave, osebito, ker ga naganjajo, da bi begunska vlada priznala »osvobodilno in domoljubno« delovanje Titovih razbojnikov.

Dvolično hujskanje je tedaj obrodilo obilen sad. Interes malih narodov je bil izigran, kakor se je to godilo vedno in povsod, in London zahteva sedaj priznanje domoljubja za titovce od iste begunske vlade, proti kateri se je Tito postavil z vso komunistično nestrpnostjo. Anglosasi so toliko časa naglašali izmišljena junaštva »generala« Tita, da se jim zdi naposled primerno, da tudi begunska vlada vgrizne v kislo jabolko ter da Titu legitimacijo in pohvalo za njegova razbojništva, s tem pa odveže Anglijo svečanih obvez, ki jih je dajala bivšim in potem še begunskim jugoslovanskim vladam. Seveda stoji za tem angleškim početjem tudi Moskva, ki je prisilila Anglijo in Ameriko, da pomagata boljševizmu ustvarjati pri malih narodih v Evropi razpoloženje in pripravne pogoje za svetovno revolucijo.

Iz teh dveh razlogov, iz lastnih spletkarskih spekulacij in pod pritskom Moskve, se Anglosasi obračajo sedaj vedno bolj odkrito tudi proti begunski vladi bivše Jugoslavije v Kairu in ji sistematično izpodkopavajo tla, v ospredje pa potiskajo Titovo komunistično druščino, ker do nje niso vezani po nikakih svečanih obljubah in ker tako želi Moskva. Naj pa se spor Purič-Mihajlović-Tito razvije kakor koli, je jasno, da ta afera kakor vsa ostala nemoralna igra Anglosasov z evropskimi malimi narodi niti Angelasom ne bo prinesla nikake koristi. Prevarani narodi spregledujejo drug za drugim in odločno odklanjajo insinuacijo, da bi bili drobiž, s katerim bi Anglosasi in boljševiki poravnavali svoje medsebojne račune. Nočejo postati žrtev ne boljševiškega, ne angleškega ali ameriškega sebičnega imperializma, temveč so trdno odločeni, da si v okviru evropske skupnosti sami kujejo svojo usodo.

Invazijska vojska, ki je ni...

Stockholm, 10. dec. DNB. Po poročilu lista »Afton Bladet« iz Londona je podal znani ameriški vojaški pisec Ellit sliko o sedanji porazdelitvi angleških in kanadskih vojnih sil. Ta slika nam dokazuje, da je na razpolago le prav majhen del vojske za invazijo. Po Elliotovih podatkih imata Anglija in Kanada vojsko 6 milijonov mož, od katerih sta 2 milijona v letalstvu in 1 milijon v vojni in trgovski mornarici. 1.5 milijona mož je koncentriranih na Sredozemlju, na Bližnjem vzhodu in v Indiji in končno odpade 600.000 mož na protiletalsko in obalno obrambo angleških otokov. Od ostalih 900.000 mož moramo še odšteti eno petino za upravo in šolanje. Zategadelj imajo Angleži na razpolago zgolj 24 divizij. Elliot skiepa iz tega, da bi v primeru invazije morale Zedinjene države dati večino čet.

Zmaga Nemčije je zagotovljena

Sofija, 10 dec DNB »Slovo« poudarja v uvodniku, da se bodo živčna vojna, letalski teror in anglosaška lažna propaganda razbili ob moralni obrambi nemškega naroda in njegovih zveznikov. Sovražnikovi poizkusi doseči odločilne vojaške uspehe so izpodleteli. Totalna mobilizacija v Nemčiji bo v odločilnem trenutku učinkovala. Anglosasi in Sovjeti poizkušajo doseči z letalskim terorjem odločitev, ker se bojijo daljše vojne in se čutijo zanjo preslabe. Nemčija in njeni zavezniki pa so nasprotno na vse pripravljeni in si bodo s fanatično voljo izvojevali končno zmago.

Uspešne očiščevalne operacije nemških čet v Bosni in Črni gori

Razbite komunistične tolpe pri napadu na Travnik
Hude izgube črnogorskih boljševikov

Berlin, 8. dec. DNB. V zadnjih dneh so napadle komunistične tolpe s tako zvanimi »elitnimi proletarskimi edinicaami« bosansko mesto Travnik, ki so ga hotele na vsak način zavzeti. Nemški grenadirji in lovci pa so odbili ponovne dnevne in nočne napade tolovajev ter so jim prizadejali zelo hude izgube. Ostankom popolnoma razbitih tolp ni preostalo drugega kot da so se zatekle v nedostopne srednje bosanske planine, katerih preko 2000 metrov visoki vrhovi so že vsi pokriti s snegom. Komunisti so pustili v teh bojih številne mrtvece in ranjence. Slednji so potrdili, da si je komunistično poveljstvo od napada na Travnik mnogo obetalo, ker je hotelo izvesti prodor do Sarajeva, kjer so nameravale njihove tolpe prezimiti. Sedaj pa jim je vse to izpodletelo. Precej zaslug pri novem uspehu ima oni grenadirski polk, ki se je sijajno izkazal že pri zavzetju Splita in v številnih drugih bitkah proti komunističnim tolpam na Balkanu.

Berlin, 8. dec. DNB. Tekom uspešnih čistilnih akcij proti komunističnim tolpam na Balkanu so zavzele nemške planinske in posebne čete 5. decembra Novo Varoš, Brodarevo, Prijepolje in Plevlje ter so znova hudo porazile razbojniške tolpe. Prijepolje, ki je bilo za komuniste važno mostišče in oskrbovalno središče, so banditi zagrizeno branili v utrdbicah in kamenitih bunkerjih, ki so jih zgradili okrog mesta. Ko pa so nemške čete s smelim napadom vrgle tolpe iz teh njihovih postojank nazaj v Prijepolje, je prišlo v kraju samem do pouličnih bojev. Obupni sovražni odpor je bil končno zlomljen z ognjem nemškega topništva, ki je deloma streljalo kar naravnost. Nemški grenadirji in planinski lovci so zasledovali tolovaje, ki so bežali proti Plevlju, in so jih zapodili v beg na vrat na nos. Komunisti so pustili za seboj več sto mrtvih in ranjenih ter mnogo orožja in drugega vojnega materijala. Na ta način je prišlo tudi Plevlje v nemške roke. Samo pri zavzetju Nove Varoši, Prijepolja in Brodareva so imeli komunisti nad 400 mrtvih, ujetih pa jih je bilo preko 800. Štirje tanki, 16 strojnic, en težak metalec min ter razno drugo orožje je postalo vojni plen. Isto usodo je delilo tudi veliko oskrbovalno skladišče.

Berlin, 7. dec. DNB. Mednarodna poročevalska služba javlja: Pri čiščenju v severni Črni gori so oddelki nemških zaščitnih čet s hitrim posegom uničili neko skrivališče komunističnih tolp, ki so ga odkrili narodni prostovoljci. Komunisti so iz tega skrivališča izvrševali svoje roparske pohode in prebivalstvo nepopisno terorizirali. Po izvedbi tega podjetja je sledilo z nastopom italijanskih Badoglijevih čet drugo dejanje teh dogodkov. Italijani so se približali nemškemu oddelku v zelo velikem številu, glasno so kričali »Evviva Germania« in so hoteli s tem dokazati svoje prijateljstvo do Nemcev. Bili so takoj razoroženi in ujeti. Njihova ponudba, da bi se na nemški strani nadalje borili proti banditom, je bila odklonjena, ker je iz izjav prebivalstva izhajalo, do so se skupno s tolovaji udeleževali ropov in požigov. Na podlagi podatkov Badoglijevih Italijanov o moči, razdelitvi sil in o skrivališčih v okolici je nemškim četam uspelo, da so izsledile še več upornih tolp, ki so jih eno za drugo uničile. V kratkih bojih je bilo nastetih še istega dne 283 padlih tolovajev, 157 jih je bilo ujetih, 7 oskrbovalnih skladišč in 1 municijsko skladišče, 4 oklopniki, 3 izvidniški bojni vozovi in več motornih vozil, ki so bila vsa italijanskega izvora, ter mnogo živali na je bilo zaplenjenih. Število tega dne razoroženih Badoglijevih Italijanov znaša 667.

Nedić: Mi smo antikomunisti

Beograd, 8 dec. DNB. Ministrski predsednik general Nedić je znova ostro obračunal s komunizmom. Mi smo antikomunisti in antiboljševiki, je dejal, in srbski narod si ne želi drugega, kakor da bi ostal še nadalje srbski. Boljševizem nima nič skupnega s srbskim duhom in s srbsko civilizacijo. Srbski narod ljubi svojo sveto zemljo in jo bo branil do zadnjega moža ter se bo boril proti komunizmu, da ohrani svojo deželo, svojo rodbino in svojo vero.

Preprečeni načrti

Beograd, 10 dec. DNB. »Obnovo« poroča o najdbi neke že leta 1935. sklenjene pogodbe, ki jo je sklenil eden tako imenovanih podpredsednikov tolovajske »vlade« Tita Žil Moša Pijade z nekaterimi drugimi destruktivnimi elementi. V [illegible] bi čitamo med drugim: vse, kar je srbsko in pravoslavno, mora biti iztrebljeno, da bo tako pripravljen teren za boljševiziranje Jugoslavije in Balkana.

Dan nemških železničarjev v Berlinu

Berlin, 9. dec. DNB. Z »dnevom nemških železničarjev« je dne 7. decembra izrekel nemški narod v Berlinu svojo zahvalo vsem onim možem in ženam, ki so zaposleni pri železnici. Svečanosti so bile najprej v kancelarski palači, nato pa v narodnem gledališču. Poleg številnih zastopnikov narodno-socialistične stranke, nemške delovne fronte in vojske so se jih udeležile tudi vodilne osebnosti Reicha. Prisotni so bili ministri dr. Göbbels, dr. Dorpmüller, dr. Ganzenmüller, državni organizacijski vodja dr. Ley ter maršal Milch.

Svečanosti so se pričele v kancelarski palači. Tamkaj je v dvorani mozaikov po predigri »Mojstrov pevcev« govoril državni prometni minister dr. Dorpmüller. Dejal je, da je 7. decembra 1835 stekla prva nemška železnica med Nürnbergom in Führthom in da je iz tistih nekaj uslužbencev danes nastala milijonska armada železničarjev. Vsak osemnajsti Nemec je namreč železničar ali pa član železničarske rodbine. Po svojem govoru je minister odlikoval 74 železničarjev, ki so se odlikovali na vzhodu, z železnim križem drugega razreda, 95 nadaljnjih s križcem za vojne zasluge prvega razreda z meči in 66 z istim križcem prvega razreda brez mečev.

Nato so železničarji v svojih modrih in črnih uniformah strnjeno korakali po berlinskih cestah. Z njimi so šli v prvih vrstah vojaški odlikovanci z viteškim križcem, ki so hoteli s tem pokazati, da bi njih uspehi ne bili mogoči, če jih ne bi stalno podpirali nemški železničarji.

Tudi prireditev v narodnem gledališču je dokazala, kako ves nemški narod ceni železničarje. Poleg železničarjev so namreč na odru stali tudi zastavonoše železniške policije, narodno-socialistične stranke, delavskih organizacij in vseh treh delov nemške vojske.

Slovesnost je otvoril s svojim govorom državni tajnik dr. Ganzenmüller. Poudaril je, da bi bila vojna na neobljudenih daljavah vzhoda brez oskrbovanja državnih železnic sploh nemogoča. Pri tem pa je bistveno, da zahteva železnica zase v glavnem le železo in premog, torej dve sirovini, ki jih je v Nemčiji dovolj. Nato je na podlagi statističnih podatkov dokazal veliko naraščanje prevoznih sposobnosti nemških železnic, katerih tajnost leži v tem, da slede vsi nemški železničarji svetlemu zgledu prometnega ministra dr. Dorpmüllerja ter na ta način podvojijo in potrojijo svojo delovno silo.

Nato je govoril propagandni minister dr. Göbbels, ki je nemškim železničarjem kot »kretničarjem te vojne« izrekel priznanje vsega nemškega naroda za njihova izredna dejanja in se je potem bavil s konferenco v Teheranu. Na vse kapitulacijske predloge nasprotnikov je znova odgovoril z odločnim »nikoli!«. Železničarji so živahno pritrjevali ministrovemu govoru ter so v zboru vedno znova ponavljali: Mi bomo kljub temu vozili!.

Nato je šest vojaških odlikovancev z viteškim križcem odlikovalo šest železničarjev z vzhodnega bojišča in z bombardiranih nemških krajev z viteškim križcem za vojne zasluge. Čestitke vseh prisotnih odličnikov in odobravanje tisočev železničarjev je dokazalo, da smatrajo nemški železničarji odlikovanje svojih tovarišev tudi kot počastitev in priznanje za svoje lastno delo.

Mislite na tiste, ki se jim godi slabše ko vam! — Prispevajte za Zimsko pomoč!

Gospodarstvo

Preosnova svinjereje v Nemčiji

Kakor v drugih državah so tudi v Nemčiji še pred desetletji pitali svinje predvsem z žitom, namreč z ječmenom, koruzo in otrobi. Nemčija je morala v ta namen uvažati iz inozemstva velike količine ječmena in koruze. Poleg tega so kot beljakovinsko krmilo pokladali svinjam ribjo moko. Ko je v prvi svetovni vojni preneha dovoz krmil iz inozemstva, je prišla nemška svinjereja v zelo težaven položaj in so morali svinje zaradi pomanjkanja krme poklati, kar se je pozneje hudo maščevalo pri oskrbi Nemčije z maščobami. V narodnosocialistični Nemčiji so že leta 1934 spoznali, da je treba svinjerejo postaviti na druge osnove in pitanje svinj urediti tako, da ne bo potreben uvoz krmil. Enostransko krmljenje z žitom so vedno bolj omejili in žito nadomestili s krompirjem. Pri tem je bila v prvi vrsti merodajna okolnost, da se dobi pri pridelovanju krompirja v primeri z žitom na isti površini dvojna količina hranilnih vrednot, tako da je pri enaki obdelani površini mogoče pitati dvojno število svinj.

V teku sedanje vojne, ko se je potrošnja krompirja za človeško prehrano znatno povečala, se je izkazala potreba, svinjerejo še enkrat postaviti na novo osnovo. Krompir so pri pitanju svinj pričel nadomeščati s peso in zeleno krmo. O tem vprašanju je na nedavnem zborovanju kmečkega prebivalstva obširno razpravljal namestnik nemškega državnega ministra za prehrano in kmetijstvo Herbert Backe. Najvažnejša naloga nemškega kmetijstva je, da vzdrži svinjerejo na sedanji višini tudi pri zmanjšani porabi krompirja, ki je potreben v rastoči meri za prehrano in za tehnično predelavo. Letos je bilo v Nemčiji za vsako kmetijo prvikrat predpisano, koliko svinj mora vzgojiti, zrediti in oddati. Pri preosnovi svinjereje bo igrala važno vlogo sladkorna pesa. Hranilna vrednost sladkorne pese, pridelane na enem ha je bistveno večja, kakor hranilna vrednost pridelka krompirja. Poleg prave sladkorne pese goje v Nemčiji tudi krmilno sladkorno peso, ki je manj občutljiva. Pri sladkorni pesi se uporablja za krmljenje tudi listje. Poizkusi pitanja prašičev s sladkorno peso so se sijajno obnesli. Pri pravilnem načinu krmljenja so bili doseženi celo boljši rezultati. Tako so v poizkusnih obratih reducirali krmilne obroke krompirja za dve tretjini in še preostala tretjina je obstojala iz krompirja, ki ni primeren za človeško prehrano. Izpadli krompir pa so nadomestili z rezanci pese in listjem pese. Pri tem so dosegli povprečno povečanje teže svinj za 1285 g na dan, medtem ko je bilo pri pitanju s samim krompirjem doseženo le povečanje za 750 g na dan.

Backe je v svojem govoru nastopil tudi proti pretirani gojitvi malih živali, zlasti tam, kjer te živali odjedajo krmo živini. Gojitev malih živali se da zagovarjati le toliko časa, dokler se uporabljajo za krmljenje teh živali razni odpadki. Gojitev perutnine, kuncev itd. se je v Nemčiji v teku vojne podvojilo, ponekod celo potrojilo. Za krmljenje se uporablja pogosto tudi žito. Tako je bilo izračunano, da se samo za pitanje gosi potroši v Nemčiji vsako leto 22.000 ton žita. Krma, ki se uporablja za race, ustreza, če se krompir in beljakovinska krma preračunata v žito, količini 160.000 ton žita na leto. Če bi se ta krma, ki se uporablja za gosi in race, uporabila za gojitev in pitanje svinj, bi lahko na leto priredili 382.000 svinj več. Krma, ki se porabi v kuncereji, bi omogočila, da se na leto spita 1.2 milijona svinj. Če bi se za gojitev malih živali potrošili le odpadki, ki za pitanje svinj niso primerni, tedaj bi bila v Nemčiji na razpolago krma za 985.000 svinj, kar ustreza mesečnemu obroku mesa za vso Nemčijo.

Krma, ki se uporabi za pitanje svinj, se mnogo bolje izkoristi kakor krma, ki se uporabi za gojitev malih živali. Pri pitanju svinj se dobi od 100 kg krme 25 kg žive teže, pri gojitvi perutnine pa le 10 kg. V sedanjem vojnem času pa je za Nemčijo odločilne važnosti, da se razpoložljive količine krme čim racionalneje izkoristijo. Tudi razpoložljiva površina orne zemlje se mora izkoristiti tako, da se dobi na posamezni hektar čim več hranilnih vrednot. Zato v Nemčiji že vrsto let z vsemi sredstvi podpirajo pridelovanje oljaric, ki dajejo na ha največjo količino maščob. Za prihodnje leto je zaradi tega odrejeno, da se mora površina, posejana z oljaricami, nadalje povečati od 500.000 na 600.000 ha.

Kultura

Petindvajsetletnica Cankarjeve smrti

Pred 25. leti, 11. decembra 1918, je umrl v ljubljanski bolnišnici pisatelj Ivan Cankar. Smrt avtorja »Podob iz sanj«, najdragocenejše knjige, kar jih je zraslo na lehah slovenskega lirizma pod vplivom velike vojne, je stala v trpkem in močno opaznem nasprotju s hrupnimi, čeprav v marsičem iluzionističnimi pojavi novega življenja, ki se je razmahnilo po nedavno zaključenem premirju. Ni dvoma, da je Cankarjeva smrt pomenila hud udarec naši literaturi, ki je izgubila s komaj 42 letnim pisateljem najvidnejšega reprezentanta slovenske moderne proze in drame. Postranskega pomena so ugibanja, koliko bi še mogel dati pisateli čigar telesne in duševne sile so po zdravniških diagnozah močno upadle, podlegujoč prezgodnjemu staranju. Dejstvo je, da je prav v tej dobi, dobrih leto dni pred smrtjo, spisal »Podobe iz sanj« in dosegel z njimi višek svojega pisateljskega izraza.

Cankarjeva smrt je osiromašila našo literarno občino, ki je priznavala v njem prvaka in imela celo sodnika v toliko, kolikor je s svojim delom postavljal vzore in zasenčil vse, kar je bilo manj dognano in manj pomembno. Nedvomno je dober pisatelj tudi dober učitelj literarnemu naraščaju, in prav to se je bilo pokazalo v prvem desetletju po njegovi smrti, ko se je cankarjanstvo stila in mišljenja združevalo z raznimi modnimi vplivi od zunaj. Priznanje, ki ga je bilo Cankarjevo delo deležno v tujini, kjer so izšla nekatera reprezentativna dela v prevodih, je opozarjalo, da so v njem vrednote, ki bodo ostale in ki ob svojem postanku niso bile pri nas niti zadosti priznane. Izdaja Cankarjevega zbranega dela v dvajsetih knjigah je bila prvi mogočen spomenik temu pisatelju, ki nam stoji časovno in duhovno še tako blizu. Z njo se je tudi začela revizija sodb o Cankarju, omogočeni so bili celotnejši in objektivnejši pogledi, literarna in dramatska kritika je z globljimi prijemi pretresala problematiko Cankarja in cankarjanstva, čeprav že zdaleč ni povedala zadnje besede. Vzlic podnetni Voduškovi študiji in nekaterim drugim manjšim razpravam in študijam, vzlic temeljitim uvodom in opombam Izidorja Cankarja v zbranih spisih bo pomenu Ivana Cankarja zares ustrezajočo znanstveno-kritično monografijo prinesla šele prihodnost, ko utegne stopiti njegovo delo v zorni kot novih perspektiv.

Vsekakor je napačna sleherna zloraba Cankarjevega imena in dela za kakršne koli namene, ki stoje izven literature in umetnosti, izven izrazito kulturnega kroga. V miselnem pogledu je bil Cankar človek svojega časa in njegovega duha so vrtinčili razni in raznarodni vplivi, noben pa mu ni mogel vtisniti pečata pravovernosti, v kateri koli takrat veljavni doktrini. Njegovih idej in stališč ni mogoče ločiti od njegove polnokrne umetniške nature, ki se je izživljala predvsem estetsko; nje končni smoter ni bila toliko logična jasnost Resnice, kolikor trepetajoča skrivnost Lepote. Z vsem svojim tako raznovrstnim in vendar v svojem izrazu tako osebnim delom ostaja Cankar predvsem predstavitelj slovenskega lirizma, iskatelj lepote in iziemnosti ter glasnik našega etičnega duha, ki stremi po skladu in pravici. Njegova včasi preveč razkričana revolucionarnost ni bila nič drugega nego ogorčenje človeka, ki ga je bolela krivica, z druge strani je bila patos umetnika, ki si je želel iz banalnosti vsakdanjega življenja kvišku, v zasanjani svet, kakor ga ustvarja prav umetnik s svojimi prividi in sanjami, ne pa utilitaren demagog s svojo akcijo v svetu stvarnosti.

*

Tako smo torej pred 25. leti izgubili pisatelja, ki je bil za življenja najbolj sporno ime v našem slovstvu. Njegove spise so prebirali predvsem mladi ljudje. Starejši so ga najčešče merili z očmi filistrov in ga odklanjali kot »nerazumljivega«. Z druge strani so se ga oprijemali neogibni snobi, ki so videli v njem samo »izreden pojav«.

In vendar je bil Ivan Cankar veren drug cele plejade slovenskih »modernistov«. Njegova proza je izvirala iz sorodnih inspiracijskih vrelcev kakor Župančičeva lirika, Groharjeva in Jakopičeva slovenska krajina ali muzika skladateljskega kroga okrog »Novih Akordov«. Še vedno bi bilo težko izbrati iz vse naše proze knjigo, ki bi bila tako lepa, tako dovršena v svojih stilističnih kvalitetah in tako intimno slovenska, kakor bi bil izbor Cankarjeve proze. Pomeni, da kaže Cankar še danes višinske uspehe slovenske pripovedne umetnosti. Prav tako imamo le malo dramatskih del, v katerih bi bilo toliko našega umetniško izoblikovanega življenja in naše psihologije, kakor je kljub vsem ibsenovskim in drugim vplivom v Cankarjevih igrah »Hlapci«, »Za narodov blagor«, »Kralj na Betajnovi«, »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«.

Najsi je Cankar kot pisatelj pripadal srednjeevropskemu tipu in najsi je bil v svojem snovanju še tako pod vplivom raznih tedanjih vzorov in vzornikov, po srcu je bil domač, nasproten vsej tuji učenosti in vsem importiranim idejam, ki so prihajale navskriž s preprosto, a srčno doživljeno modrostjo slovenske matere. Veliki akordi njegovih sanjskih podob iz za težkega in prelomnega časa: Bog, mati, domovina — so in ostajajo testament njegovega duha. Cankarjevega imena je vreden samo, kdor je ostal zvest prastarim resnicam, ki so bile v teh treh besedah zapisane s srčno krvjo nesmrtnega slovenskega umetnika: **vanje je položil** jedro svojega življenjskega izkustva in z njimi je kot človek izzvenel v večnost.

Naročite se na romane DK!

Božična idila

Iz toplega ozračja Dickensovih božičnih motivov posneta dramatizacija L. de Francmesnila »**Cvrček za pečjo**« je prišla po daljšem presledku znova na naš oder kot ljubka ouvertura za predbožično razpoloženje — ali vsaj za tisto, ki naj bi bilo. Ta krhka in ljubezniva stvaritev viktorijanske dobe, vsa prežeta s pravim dickensovskim čustvovanjem, se nam zdi kakor daljna pesem, kakor preprost, a po svoji čustveni vrednosti dragocen spomin in kakor prijazen opomin, češ ne izgubljajmo vere, da imajo, pošteni ljudje najboljši prav. Zares je gledališče prav posebno poklicano, da se kakor tisti Dickensov cvrček za pečjo oglaša tudi v žalostnih in hudih dneh in nam vzbuja vero v stvari, ki ne minevajo četudi jih kakor sonce zamrače črni oblaki. V ostalem je vsa igra izrazito idilična in po prevladujoči noti poetična: ne le cvrček v domačem ognjišču, tudi tisto snežno neurje, ki razsaja zunaj, in zvoki godbe, ki se kdaj pa kdaj vpletajo v dejanje, imajo lepoto simbolov in naj le še bolj poudarjajo intimnost doma, osvajajočo moč dobrote in zmagovito silo ljubezni. Nad vsem bedi duh družine, tisti dobri duh človeškega življenja, ki spaja srca in brzda strasti ter veže družbo in njen red prav v staničevju. V dramatiki je te malo del, v katerih bi tako očitno in intimno gorko plamtel ogenj družinske ljubezni, združen z ognjem domačega ognjišča pri katerem najdejo izmučeni počitka in žalostni tolažbe. Morda imamo prav danes največ vzroka, da se zamislimo v duha ki preveva to božično idilo in da obenem z zgodbo o izgubljenem sinu, ki se nespoznan vrne iz daljne tujine in kakor dobrotljivi božiček osreči celo vrsto src prisluhnemo tudi tej hvalnici domačega ognjišča in družinske sreče — hvalnici, ki drhti pod vso malce staromodno, drugače pa izrazito dickensovsko zgodbo.

V znamenju Dotkinih besed »Cvrček je duša in vest naše hiše«, ki jim je dal novi ravnatelj Drame in režiser te igre Ciril **Debevec** kar programski značaj (glej »Gledališki list« in »Jutro« z dne 8. t. m.), se je »Cvrček za pečjo« nagloma uvrstil v repertoar, da še zajame in povzdigne predbožično razpoloženje. Zrežiran v slogu komorne igre, skrbno pretehtan v podrobnostih in v celoti (posamezne pretiranosti ne morejo škodovati temu splošnemu vtisu) in zaseden z nekaterimi vodilnimi članicami in člani slovenske Drame, je »Cvrček za pečjo« zablestel kakor majhen dragulj v letošnjem repertoarju. Z nadaljnjimi predstavami se bo nemara še bolj izbrusil, pridobil nekaj več umerjenosti in intimnosti, da se bo tembolj opazila njegova prava vrednost, segajoča preko zgodbe in njenih, tu in tam nekoliko neverjetnih zapletljajev in razpletov (kakor je na primer tista Edvardova nagla poroka), v dramatsko atmosfero, v ubrano sozvočje resničnosti in poezije, ljudi in božičnega razpoloženja, stvarnosti in simbolike.

Vsekako je sodelovanje **Šaričeve** (Dotka), **V. Juvanove** (Berta), **J. Cesarja** (John), **J. Kovača** (Caleb), **M. Skrbinška** (Tacleton) in **E. Gregorina** (Edvard), vtisnilo predstavi markanten značaj. Prikupna, osrečujoča Dotka, ki tvori dušo te drame, stari, nesrečni Caleb ki na dnu svoje lahno prikrite bede doživi veliko božično srečo, grčavi, a srčno dobri kočijaž John, očabni in sebični samogoltnež Tacleton, izgubljeni sin Edvard, slepa Berta, ki se zaljubi v svojo iluzijo o Tacletonu in doživi bridek zlom vseh sanj in hrepenenj, to so osebe, ki so dobile v navedenih igralkah in igralcih zveste in doživljajsko močne like. Pridružujeta se jim **A. Brecljeva** kot Maya Fiedlingva in **A. Rakarjeva** v vlogi njene matere. Učinkovit scenski okvir, epizodna spremljava godbe, petje starih božičnih pesmi, privid zasnežene zimske prirode onkraj sten, ki zapirajo toplo domačnost in v katerih se odigrava boj med človeško dobroto in sebičnostjo — to nam prijetno približuje Dickensovo božično pesnitev. In ko takole poslušamo cvrčka za pečjo, se nam zdi, da tudi nam govori dobri duh družine o končni zmagi ljubezni in dobrote.

Kronika

* **94. rojstni dan maršala Mackensena.** Na svojem posestvu Brüssowu je obhajal maršal von Mackensen te dni svoj 94. rojstni dan. Führerjev pribočnik je sivolasemu maršalu ob tej priliki izročil pismo z lastnoročnimi voščili Adolfa Hitlerja in mu obenem poročal tudi o vojaškem položaju države. Voščila v imenu nemške vojske je izrekel maršalu pehotni general Kienitz. Na maršalov rojstni dan je bila na Mackensenovi graščini tudi podvojena častna straža.

* **Novi ravnatelji italijanskih listov.** Ministrstvo za narodno vzgojo je objavilo uradno listo novo imenovanih vodilnih ravnateljev italijanskih listov, ki so: pri »Giornale d'Italia« Guglielmotti, bivši ravnatelj lista »Tribuna« in podpredsednik zveze narodnih združenj, pri »Messaggeru« Spanpanato, pri »Popolo di Roma« Scardaoni, pri »Tribuni« Curti, pri »Piccolu« Santa Maria, pri »Giornale di Sicilia« Etna, Pri »Stampi« Pettinato, pri »Seri« Mamunda. Za predsednika italijanskega filmskega zavoda »Luce« je bil imenovan d'Aroma.

* **Ernest Grünfeld zmagovalec na dunajskem šahovskem turnirju.** Osem dni trajajoči šahovski turnir na Dunaju je bil, kakor smo poročali, zaključen 5. t. m. Zmagovalec je postal velemojster Ernest Grünfeld s 6 in pol točke. Sledijo mu dunajski mojster Hans Müller s 6 točkami, Pavel Kieninger s 5 in pol, Riedmüller in dr. Meyer s 5, Sahlmann s 4 in pol, Galia s 4, Schmitz in Nüsken s 3 in Inzenhofer z dvema točkama. Velemojster Grünfeld je dobil čistno potovalno nagrado župana iz Waimara in častno darilo Dunaja.

* **Nova nemška državna tehnična akademija.** V Köthenu pri Anhaltu so te dni otvorili državno tehnično akademijo, ki ima za enkrat 7 semestrov. Naloga nove šole bo v prvi vrsti vzgoja inženirjev, med katerimi naj bi bili tudi bodoči predavatelji za tehnične visoke šole.

* **125. obletnica rojstva znamenitega učenjaka.** Dne 3. decembra t. l. je minilo 125 let odkar se je narodil v Lichtenheimu ob Donavi veliki zaslužni kemik in higijenik Max von Pettenhofer, ki si je stekel velike zasluge za raziskovanje kolere. L. 1878. je bil v Monakovu otvorjen prvi higijenski zavod, katerega vodstvo je bilo poverjeno Pettenhoferju. Za zasluge, ki si jih je pridobil na medicinskem polju, je bil Petenhofer odlikovan z dednim plemenitaškim naslovom. Umrl je 10. februarja 1901.

* **Vohunstvo in sabotaža na Švedskem.** Od začetka sedanje vojne do meseca novembra letošnjega leta je bilo na Švedskem zaradi vohunstva obsojenih 211 oseb, zaradi sabotaže pa 43 ljudi.

* **Diamantna poroka v okolici Dunaja.** V Purkersdorfu pri Dunaju sta obhajala te dni diamantno poroko zakonca Štefan in Karlina Szlameczka.

Državni pravobranilec dr. Jože Vidmar umrl

Ljubljana, 10. decembra

Številni prijatelji in znanci ter množica stanovskih tovarišev so z njegovo hudo prizadeto rodbino pospremili v četrtek proti večeru na njegovi zadnji poti pri Sv. Križu državnega pravobranilca dr. Jožeta Vidmarja. Vest o njegovi smrti je boleče odjeknila pri vseh, ki so ga poznali. Znano je sicer bilo, da je že precej časa holehen, nihče razen njegovih najožjih pa ni slutil, da je bolezen tako resna.

S smrtjo dr. Jožeta Vilmarja smo izgubili Slovenci uglednega pravnika in strokovnjaka na važnem področju državnega pravobranilstva. Doma je bil z Bizeljskega, gimnazijo je študiral v Celju, pravo pa v Pragi, kjer se je udejstvoval v takratnem slovenskem akademskem društvu »Iliriji«. Po končanem študiju se je posvetil sodstvu, ko pa se je po štiriletni mobilizaciji med prvo svetovno vojno vrnil, je stopil v službo državnega pravobranilstva v Ljubljani. Izkazal se je organizatorično in strokovno za odličnega uradnika. Hitro je zato napreloval in končno ostal načelnik tega važnega urada. Ostal je na tem položaju do svoje smrti. Vprav vzorna organizacija državnega pravobranilstva v Ljubljani je v veliki meri uspeh njegovega neumornega prizadevanja in njegove strokovne sposobnosti.

Njegovi uradniki so imeli pokojnega dr. Vidmarja zelo radi zaradi njegove srčne dobrote, kot strokovnjak pa je užival velik ugled med vsemi pravniki. Enako je bil splošno priljubljen kot zasebnik, saj je bil res plemenit človek in velno poln vedrega življenjskega optimizma. Vsi, ki so ga poznali, mu bodo ohranili trajen spomin. Iskreno sožalje užaloščenim svojcem!

* **Našega jezika sol** lahko imenujemo jedrnate stare slovenske reke in pregovore. Mnogo modrosti je v njih. Pod gornjim naslovom so v »Razgledniku Jutra« zbrani naši najznačilnejši pregovori, ki imajo čudovit starinski zvok. Prav tako mična je pa tudi kratka zbirka naših šegavih zaljubljenih pesmi. Pravijo nekateri, da Slovenci nimamo humorja. Imamo ga že, imamo, pa še kakšnega, samo najti ga je treba! Ko boste brali naše šaljive poskočnice, se boste od srca nasmejali zavoljo šegavosti zaljubljenih slovenskih parov. Prav tako vas bodo razvedrile izvrstne ribniške dogodivščine. V resnih dneh živimo, a v njih je treba tudi nekaj razvedrila. Za to poskrbi »Razglednik Jutra«.

* **Epidemija hripe v Anglji.** Reuterjeva agencija poroča, da razsaja na ozemlju Velike Britanije največja epidemija hripe od začetka sedanje vojne. Vsi obrati zaradi bolezni zelo trpijo in ponekod znaša izpadek delovnih ur kar 25 odstotkov.

* **Smrtna nesreča londonkega policijskega ravnatelja.** Iz Jaffe prihaja poročilo, da je letalo, s katerim se je vozil ravnatelj londonske policije Quinsley Heth, strmoglavilo na neko letališče v Severni Afriki. Posadka in potnik so se ubili.

Iz Ljubljane

u— **Božična razstava galerije Obersnel.** Na praznik je bila otvorjena lepa in zanimiva razstava v Obersnelovi galeriji. Pomembna in umetniško vredna dela naših starejših mojstrov in mlajših tvorcev likovne umetnosti so razstavljena v na novo urejenem prostoru in v obeh zgornjih prostorih galerije. Šestnajst likovnih umetnikov je zastopanih, in sicer pokojni Rihard Jakopič, Matej Sternen, Fran Klemenčič, Maksim Gaspari, Saša Šantelj, Fran Tratnik, Ivan Pavlovec, S. Pengov, Riko Debenjak, Maksim Pelej, Zoran Mušič, Niko Omersa, Fran Kogovšek, Fran Mihelič, Fran Smerdu in Bruno Vavpotič. Razen del teh likovnikov je razstavljena tudi okusna keramika absolventa ljubljanske keramične šole Kotarja Ob otvoritvi so bili navzoči vsi živeči razstavljalci ter naši najodličnejši zastopniki kulture in ljubitelji slovenske likovne umetnosti. Brez dvoma spada razstava med naglepše in najzanimivejše, kar smo jih videli v letošnjem letu, kakor je prav gotovo mel največjimi razstavami likovnih del naših umetnikov v zadnjih letih. Deležna bo gotovo obilnega obiska, tem bolj zaradi tega, ker ni vstopnine in si jo lahko vsakdo večkrat ogleda. O obsežnejše poročilo o umetniški vrednosti razstave in njenem pomenu v sedanjem času bomo še objavili.

u— **Ne sekajte smrek za božična drevesca!** Iz krogov naših čitateljev smo prejeli prošnjo, ki je naslovljena na vse Slovence in se glasi: Ne sekajte smrek za okras domov na Božič! Slovenski gozdovi so zaradi dogodkov zadnjih let tako opustošeni, da pomeni posek vsake, še tako neznatne smrečice resnično škodo. Naj bi božični običaj s smrekami nadomestile butarice ali kaj sličnega, vendar ne na način, ki bi zahteval novo opustošenje naših gozdov.

u— **Decembrska številka »Zadrugarja«,** glasila Nabavljalne zadruge železničarjev Ljubljanske pokrajine, je izšla. Vsebina je po večini namenjena malim gospodarjem, kjer se lahko pouče, kako naj v decembru ravnajo s perutnino, z domačimi kunci, s kozami, kako naj obdelujejo vrt in kakšnega prešička naj kupijo za rejo. Nadaljuje se in zaključuje razprava Damjana Vahna »Dolina gradov«. Na zadnji strani obveščata uprava in uredništvo člane in čitatelje »Zadrugarja«, da list od januarja prihodnjega leta do nadaljnjega ne bo več izhajal.

u— **V počastitev spomina** blagopok. postajenačelnika g. Ludvika Avgusta, viš. žel. svet., je daroval ožji krog tovarišev 300 lir namesto cvetja za revno veččlansko družino železničarja.

u— **Društvu slepih** je daroval g. Edvard Škopek 300 lir v počastitev spomina pok. g. A. Fuchsa. Odbor se dobrotniku iskreno zahvaljuje.

u— **Angleški učbenik** prof. dr. J. Kotnika II. del, **Slovnica,** je pravkar izšla v **Knjigarni Tiskovne zadruge.** Prednaročniki na I. del in naročniki na II. del, ki so se prijavili do 9. decembra dobe knjigo po znižani ceni.

u— **Učite se strojepisja! Novi eno-, dvo- in trimesečni tečaji** — dnevni in večerni — prično 14. decembra Največja moderna strojepisnica: raznovrstni pisalni stroji. Desetprstna učna metoda. Pouk je dopoldne, popoldne ali zvečer po želji obiskovalcev. Praktično znanje, vsakomur koristno. Učnina zmerna. Vpisovanje dnevno. Na razpolago brezplačni prospekt. Posebni tečaj tudi za stenografijo. Posebej priporočljivo tudi dijakom-injam in visokošolcem-ikam. Informacije: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.**

u— **Zahtevajte Amidon tablete** proti glavobolu, nevralgiji, hripi, influenci in revmatizmu. Dobite jih v vsaki lekarni.

u— **Nalivna peresa,** boljša, dobro ohranjena, kupuje po najvišji dnevni ceni tvrdka EVEREST, Prešernova ulica 44.

u— **Opozorilo.** Punčke in konje v izdelavo za božič sprejemam do 15. t. m. Šlajpah bivši prvi kašer drž. gled., Slomškova ul. 6.

u— **Korenje za krmo.** Prvovrstno rdeče korenje za krmo dobite po znižanih cenah pri članu sindikata Marjanu Glavniku, Pogačarjev trg 1.

Zimska pomoč

Iz pisarne odbora za ZP.

Iz pisarne odbora za Zimsko pomoč smo prejeli naslednje obvestilo:

Tvrdka Slamič je darovala za Zimsko pomoč živil v vrednosti 20 400 lir

Za informacije glede Zimske pomoči kličite: 47-71 (int. 44)!

Prostori Zimske pomoči so v Puccinijevi ulici 9, I. nadstr., levo

Denarne prispevke pošiljajte po čekovnih položnicah na »Pokrajinski podporni zavod — Zimska pomoč — ček. rač. 16.580«!

Ker še ni na uporabo primernega skladišča, prosimo cenj. tvrdke, da nam samo sporočijo količino blaga, ki ga darujejo za Zimsko pomoč. Odbor bo izdajal izkaznice na tvrdke. Kar se tiče pobiranja blaga pri posameznih strankah, prosimo, da nam sporoče svoje naslove. Odbor bo ob primernem času sam poskrbel za oddajo.

Z Gorenjskega

Smrt starega Gorenjca. V Gorjah pri Bledu je umrl 97 letni kmet Janez Justin iz Grabč. Pokojnik je bil eden najstarejših mož svojega okrožja. V mladih letih se je bavil z obrtjo, ki izdeluje nakit in drobne spomine. Pozneje je šel k baronu Schweglu za gozdarja in je službo opravljal v največje zadovoljstvo.

V Celovcu so umrli: pomožna delavka Katarina Tratnikova, stara 44 let, 83-letni starostni rentnik Simon Müller, 89-letna vdova po zasebnem uradniku Rozalija Wernerjeva, 49-letni kapelnik Mirko Goričnik, 66-letni sodni oficijal v pok. Oto Bock in 90-letna vdova po stavbnem mojstru Alojzija Willertova.

Kuharski tečaji v Gorjah V zadnjem času sta bila za ženske v Gorjah pri Bledu dva kuharska tečaja, katerih se je udeležilo dokajšnje število domačink, ki so z velikim zanimanjem sledile pouku o sodobnem kuhanju.

Od žalosti je zblaznela 58-letna žena sodarja in posestnika Frančiška Medved iz Šmartna. Medvedovi je letos poleti utonil najstarejši sin v Savi pri Tacnu. Mati si je sinovo izgubo tako gnala k srcu, da se ji je naposled omračil um ter so jo morali oddati v celovško umobolnico.

Prometna nesreča pri Železnikih. Zdravnica dr. Sternadova se je s svojim osebnim avtomobilom ponesrečila v bližini Selc Pri tem je dobila zdravnica kakor tudi tri osebe, ki so bile z njo v vozilu, lahke poškodbe. Nezgoda se je primerila zaradi srečanja avtomobila z nekim drugim vozilom na dokaj ostrem nepreglednem ovinku.

Iz Trsta

Zvišanje krušnih obrokov za delavce in mladino. Tudi v tržaški pokrajini so bili s 1. decembrom zvišani obroki kruha za delavce in mladino. Labkim delavcem je zvišan krušni obrok od 250 gramov na 325, težkim od 350 na 425, najtežjim od 450 na 525, mladini od 9. do 18. leta pa od 150 na 225. Primerno so zvišani tudi obroki koruzne in krušne moke. Dnevni obrok znaša za določene nakaznice 487.5 gramov koruzne moke ali 260 gramov krušne; na druge nakaznice 337.5 gramov koruzne moke dnevno ali pa 180 gramov krušne moke

Nov železniški vozni red. S 1. decembrom je bil uveljavljen nov železniški vozni red: S tržaškega osrednjega kolodvora odhajajo vlaki v Benetke ob 6.25, 7.10, 12.40, 13.28, 17.22 in 18.55; v Videm ob 6.50, 9.45 in 16.45; v Postojno ob 6.57 in 17.37; na Reko ob 6.57 in 16.30. V Trst pa prispejo vlaki iz Benetk ob 7.33, 11.53, 17.45, 18.44 in 19.05; iz Vidma ob 7.20, 15.28 in 18.19; iz Postojne ob 8.03 in 19.; z Reke pa ob 8.57 in 19.

Himen. Poročili so se te dni v Trstu uradnik Alojz Monaso in uradnica Ana Schiller, kotlar Viljem Turk in gospodinja Irena Simsič, delavec Peter Vecchiet in gospodinja Llilijana Miani, natakar Peter Beltram in dnevničarka Ivanka Šuligoj.

Ljudsko gibanje. V Trstu je bilo dne 4. decembra 14 rojstev in 9 smrtnih primerov.

Stari Tržačani umirajo. Te dni so umrli v Trstu 90 letna Marija Fonda, 74 letni Ivan Zupan, 84 letni Lovrenc Gregorič, 91-letna Dominika Sarace, 80 letna Marija Skok vdova Tomšič, 94 letna Karla Polanc, 73 letni Teodor Bastiani, 60 letna Amalija Martelanc, 73 letni Jože Rozeni, 64 letna Ana Ferluga-Eler in 53 letni Ludvik Valentinčič.

Štiri nove šolske kuhinje so pričele poslovati v Trstu dne 29. novembra oz. dne 1 decembra. V vseh štirih novih šolskih kuhinjah bo dnevno pogoščenih 900 šolskih otrok.

Tržaško glasbeno življenje. Dne 8. decembra je koncertiral v tržaškem gledališču odlični pianist Artur Benedetti Michelangeli. Izvajal je skladbe Scarlattija, Weissa, Beethovna, Brahmsa in Rahmaninova.

Nezgode. 40 letni kmetovalec Matej Kosin si je pri sekanju drv ranil levico. Levo stegnenico si je poškodoval pri padcu 80 letni vpokojenec Ivan Lip. 28 letni električar Albin Flak iz ulice Sv. Mavricija je padel na sodišču po stopnicah in si zlomil desno nogo. Ponesrečenci se zdravijo v tržaški bolnišnici.

Tatovi v gostilni. V gostilno v Videmski ulici 11 v Trstu, ki je last gostilničarja Podgornika, so se pomoči splazili vlomilski zlikovci. Odnesli so več buteljk likerjev in večje količine masla, masti, jajc. in drugih živil. Škoda znaša okoli 40.000 lir. Oblastva so vlomilcem na sledu.

Iz Gorice

Prijava koruze. Kmetovalci goriške pokrajine so morali v smislu posebne odredbe goriškega prefekta prijaviti do 30. novembra ves letošnji pridelek koruze in činkvantina.

Člani milanske Scale v Gorici. Za december so bile v goriškem gledališču napovedane številne operne predstave. Uprizorili bodo predvsem opere »Tosca«, »Madame Butterfly« in »Rigoletto«. Sodelovali bodo člani milanske Scale. Predstave so namenjene tudi nemškim vojakom goriške posadke.

Poštni paketni promet z Nemčijo. Pokrajinsko ravnateljstvo pošte in brzojava v Gorici razglaša, da zaenkrat še ni mogoče pošiljati poštnih paketov vojnim ujetnikom ter civilnim vojnim internirancem v Nemčiji.

Smrt goriškega trgovca. V Gorici je umrl znani trgovec z kolesi Josip Kerševan. Pokojnik je dolgo bolehal. Svojo trgovino s kolesi je osnoval že dolgo pred svetovno vojno in je bil znan širom Primorske.

Najdeno truplo ubitega duhovnika. Nedavno so našli na nekem polju pri Ajdovščini truplo nekega duhovnika, ki je imel usoden smrten strel v glavi. Ugotovili so, da gre za vikarja Franca Gabrenjo iz Lozic. Gozdni uporniki so ga ubili po septembrskih dogodkih. Po rodu je bil iz ljubljanske škofije, rojen l. 1897. V mašnika je bil posvečen l. 1920. Njegovo truplo so ob udeležbi množice Ajdovcev ter okoličanov pokopali na ajdovskem pokopališču.

Iz Idrije

Idrija je dobila novega župana. Za novega župana v Idriji je bil umeščen zdravnik dr. Hribernik, ki že več let opravlja zdravniške posle v idrijski občini. Idrija je v njegovi osebi po dolgih letih dobila zopet župana slovenskega porekla.

Odhod nadžupnika iz Idrije. Iz Idrije je prestavljen v Oglej dosedanji nadžupnik Hektor Carlet. Idrijčani želijo, da bi na nadžupniško mesto prišel duhovnik, ki bi bil vreden naslednik pokojnega msgr. Arka.

Iz Postojne

Vrnitev krompirja. Prefekt tržaške pokrajine je razglasil, naj se vrne letošnji pridelek 2.000 metrskih stotov krompirja s posestev agrarnega urada treh beneških pokrajin v okolici Hruševja, občina Hrenovice, ki ga je prebivalstvo samovoljno odneslo ter odpeljalo. Vse osebe, ki so z omenjenih polj spravile krompir, so dolžne v 10 dneh vrniti krompir županu v Hrenovicah. Župan ima nalog spraviti krompir v primerne prostore na razpolago pokrajinskemu agrarnemu konzorciju v Trstu.

Akademik Jos. Plemelj 70 letnik

Danes praznuje čil in mladostno krepak svoj pomembni življenjski praznik eden naših najznamenitejših in najplodovitejših znanstvenikov g. dr. Josip Plemelj, redni profesor naše univerze, redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti, dopisni član raznih inozemskih akademij.

Dr. Josip Plemelj se je rodil dne 11 decembra 1873 na Bledu. Po končani klasični gimnaziji v Ljubljani je študiral v letih 1894.—1898. matematiko in fiziko na univerzi na Dunaju; svoje študije je nadaljeval in izpopolnjeval v Berlinu (1899—1900) in v Göttingenu (1900—1901). L. 1902. je postal privatni docent za matematiko na dunajski filozofski fakulteti, l. 1907. pa je bil imenovan za profesorja matematike na filozofski fakulteti univerze v Černovicah kjer je ostal do razsula avstro-ogrske monarhije. Dne 31. avgusta 1919 je bil imenovan za rednega profesorja matematike na filozofski fakulteti v Ljubljani. Bil je prvi rektor slovenske univerze v Ljubljani (štud. leto 1919—1920). Za svoja znanstvena dela je prejel celo vrsto priznanj in nagrad. Ko je bila ustanovljena Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani, je bil prof. Plemelj v krogu njenih prvih članov.

Delo matematika je širši javnosti le malo znano in redkokdo se zaveda, da tiči često v drobni tiskani razpravi plod večletnega prizadevanja in študija. Na drugem mestu prinašamo izpod peresa jubilantovega učenca in sodelavca docenta dr. Vakslja prikaz znanstvenega dela, ki je pripomoglo prof. Plemlju do mednarodnega slovesa. Tu naj le še pripomnimo, da je jubilant tudi kot znanstvenik evropskega glasu ohranil prikupno skromnost, vedrost značaja ter izredno družabno ljubeznivost. Poleg tega ga diči ljubezen do učenče se mladine, ki ji ni samo izvrsten učitelj, marveč tudi iskren prijatelj, moder vodnik in vzgojitelj k vestnemu in temeljitemu delu.

Čestitkam k današnjemu življenjskemu jubileju g. univ. prof. dr. Josipa Plemlja se iskreno pridružujemo tudi mi in mu želimo še mnogo srečnih in plodnih delovnih let.

Beležnica

KOLEDAR

Sobota, 11. decembra: Damaz.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Ženske so boljši diplomatje.
Kino Sloga: Iluzija.
Kino Union: Moja ženka Rezika.

Božična razstava v galeriji Obersnel.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Sušnik, Mirijin trg 5; Deu-Klanjšček Dia, Cesta Ariele Rea 4; Bohinec Aled., Cesta 29. oktobra 31.

ZATEMNITEV

je strogo obvezna od 17. do 6.30 ure!

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Sobota, 11. dec., ob 16.30: **Kavarnica.** Red Sobota.
Nedelja, 12. dec., ob 16.: **Cvrček za pečjo.** Izven. Cene od 22 lir navzdol.
Ponedeljek, 13. dec.: Zaprto.

*

C. Goldoni: »Kavarnica«, komedija v treh dejanjih, ki se godijo v Benetkah v dobi rokokoja. Osebe: kavarnar — **Lipah,** Don Marzio — Cesar, Eugenio — Jan, Flaminio — Raztresen, Placida — Kraljeva, Vittoria — Rasbergerjeva, Lisaura — M. Danilova, Pandolfo — P. Kovič, trije natakarji — Milčinski, Verdonik, Podgoršek, brivec — Gorinšek, biriški stotnik — Brezigar, krčmar — Blaž. Režija: **Jože** Kovič. Scenograf: inž. arh. Franz.

OPERA

Sobota, 11. dec., ob 16: **Orfej in Evridika.** Red B.
Nedelja, 12. dec., ob 16. **Netopir.** Izven. Cene od 32 lir navzdol
Ponedeljek, 13. dec.: Zaprto.

*

Gluck: »Orfej in Evridika«, opera v petih slikah. Osebe: Orfej — Golobova, Evridika — Vidalijeva, Amor — Ribičeva. Dirigent: D. Žebre, režiser: C. Debevec, koreograf: inž. Golovin.

Premiera izvirne operete »Melodija srca« skladatelja Janka Gregorca bo sredi tega meseca. Delo je zelo živahno in sodobno. Libreto je napisal Hinko Stepančič. Dejanje se godi v veliki modni hiši za časa modne revije, in poteka na Bledu v enem največjih hotelov. Opereto bo dirigiral komponist sam, režija je Frelihova, koreografija inž. Golovinova.

RADIO LJUBLJANA

SOBOTA, 11. DECEMBRA

8.30—9.00: Jutranji koncert. 9.00—9.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 12.00—12.30: Opoldanski koncert. 12.30—12.45: Poročila v nemščini in slovenščini. 12.45—14.00: Koncert za razvedrilo: igra Radijski orkester, vodi dirigent Drago Mario Šijanec. 14.00—14.15: Poročila v nemščini. 14.15—15.00: Popoldanski koncert. 17.00—17.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 17.15—17.45: Popoldanski koncert. 17.45—18.00: Gospodinjsko predavanje. 19.00—19.30: Na harmoniko igra Stanko Avgust. 19.30—19.45: Poročila v slov. Napoved sporeda za naslednji dan. 19.45—20.00: Mala medigra. 20.00—20.10: Poročila v nemščini. 20.10—21.40: Pisan konec. 21.40—22.00: Beograjska vojaška oddaja. 22.00—22.10: Poročila v nemščini. 22.10—22.30: Glasba za lahko noč.

Znanstveno delo prof. Plemlja

Znanstveno delo univ prof. Josipa Plemlja obsega najtežja vprašanja funkcijske teorije in je ravno zaradi tega toliko dragocenejši prispevek slovenskega matematika k razvoju matematične znanosti, katere napredek ima tako splošno človeški pomen.

Gotovo pa je v poljudnem članku težko razložiti pomen Plemljevih raziskovanj in dognanj; morda bo uspešneše v primernih prispodobah popisati njegovo delo

Funkcijska teorija je osrednji del celotne matematike, pojem funkcije je številčni odnosno matematični odsev tega, kar je značilnega na oblikah krivulj: premice, kroga, elipse itd., ter ploskev: ravnine, krogle itd S funkcijami pa ne označujemo samo oblik zunanjih pojavov, temveč tudi njihovih časovnih sprememb. Oblike in vrste funkcije so tako različne kakor je pester svet, v katerem živimo. Že davno je bila naloga matematikov spoznanje sveta funkcij in popis njegovih posameznih delov, naloga, ki je precej podobna odkrivanju zemlje in njenih dežel V velik množici funkcij tvori svet zase tako imenovane analitične funkcije, svet, kateremu sta prva začrtala meje francoski matematik A. Cauchy in nemški matematik B Riemann sredi preteklega stoletja V veličastni zamisli je videl Riemann bistvo analitične funkcije in tak usmeril delo cele generacije velikih matematikov, med katerimi zavzema naš jubilant zelo častno mesto

Analitična funkcija je sestavljena iz dveh komponent, ki pa sta tako vezani druga na drugo, da če poznamo eno, poznamo tudi drugo. Študij analitične funkcije se tako tudi lahko omeji na študij ene izmed obeh komponent, ki se potem zaradi svoje uporabe v fiziki imenuje potencial Potencialna teorija in teorija analitičnih funkcij sta le metodično različni, sta torej dva različna načina proučevanja teh funkcij. Potencialna teorija pa dá iskani potencial v zaključenem izrazu, ki vsebuje še neko funkcijo, katero s lahko še poljubno izberemo. Kakor moremo vsaki sliki primerno izbrati okvir, tako je podobno omenjena poljubna funkcija okvir, kateremu pripada kot slika popolnoma določeni potencial Matematik sklepa iz okvira na sliko, pogoji, ki jih stavi za poljubno funkcijo in ki se tudi imenujejo okvirni odnosno obrobni pogoji določajo posredno iskani potencial. Iz obrobnih pogojev pa sledi za poljubno funkcijo posebna enačba, tako imenovana Fredholmova funkcionalna enačba. Prof Plemelj je z lastnimi dognanji teorijo Fredholmove enačbe tako poglobil, da jo je lahko z največjim uspehom uporabil v svojih raziskovanjih obrobnih problemov potencialne teorije Njegova teorija Fredholmove enačbe je izšla leta 1904 v dunajskih Monatshefte für Mathematik und Physik, kjer je v letih 1904 in 1907 priobčil tudi osnovna spoznanja potencialne teorije. Njegovo delo je pa doseglo tudi vidno priznanje v nagradi, ki mu jo je podelilo znanstveno društvo kneza Jablonowskega v Lipskem za njegovo klasično in magistralno knjigo potencialno-teoretičnih raziskovanj.

Prav tako važno pa je znanstveno delo prof. Plemlja v Riemannovi funkcijski teoriji Osnova te teorije je Riemannova ploskev ki je danes najmogočnejše sredstvo neprecenljive vrednosti za raziskovanje lastnosti analitičnih funkcij Podlaga Riemannove definicije funkcij je geometrična predstava, ki mora vsebovati vse bistvene lastnosti iskanih funkcij. Poleg Riemannove ploskve pa je drugo mogočno sredstvo pojem grupe ki je prav tako značilna za skupine določenih funkcij Nematematično si lahko predstavljamo grupo kakor ogrodje, v katero se dajo vdelati posamezne funkcije in ki s svojo arhitekturo odkriva njihovo naravo Riemann je v genialnem spoznanju domneval, da se dajo za vsako zamišljeno ogrodje tudi definirati ustrezajoče funkcije. V posebnih primerih takih enostavnih ogrodij sta H. Poincaré F Klein dokazala eksistenco teh funkcij Prvi splošni, toda še zelo okorni in zamotani eksistenčni dokaz je s pomočjo Fredholmove enačbe podal D Hilbert Na isti način, toda enostavno, matematično pregledno in v popolnoma zadovoljivem obsegu pa je dokazal Riemannovo domnevo šele prof Plemelj, ki je s primerno izpopolnitvijo Cauchyjeve funkcijske teorije našel za uporabo Fredholmove enačbe potrebno podlago Daljnosežnost tega dokaza pa uvidimo šele, če si dobro predočimo veliko splošnost njegovih predpostavk, saj o ogrodju samem skoraj nič ne vemo.

Riemannove funkcije, ki se dajo vdelati v ogrodje so rešitve sistema posebnih enačb Tako je naravno, da je prof Plemelj v raziskovanju teh enačb dosegel še drugo važna odkritja. V zadevnih delih ki so kot njegove prve publikacije izšla v Monatshefte für Mathematik und Physik leta 1901 in 1902, sklepa iz posebnih lastnosti ogrodij na naravo omenjenih enačb Tehtna je njegova leta 1923 v znanstvenem glasilu Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti v Zagrebu priobčena ugotovitev, kako zavisi rešitev take enačbe od konstant, ki so v njej Prav posebno pa je važen njegov prispevek h Kleinovi teoriji že večkrat omenjenih enačb, kjer podaja poleg razbistritve nekaterih pojmov svojevrsten zgled Kleinovih funkcij

V zasledovanju Weierstraß-Riemannovih idej sta ob koncu prejšnjega stoletja Poincaré in Klein v drznem poletu ustvarila pojem uniformizacije analitičnih funkcij Analitična funkcija, ki je odvisna od neodvisne spremenljivke, je običajno mnogolična, to je dani vrednosti spremenljivke pripada več, včasih neskončno mnogo, vrednosti funkcije. Če pa neodvisno spremenljivko nadomestimo z novo, pa lahko dosežemo, da postane funkcija enolična, to je vsaki vrednosti spremenljivke pripada samo še ena vrednost funkcije Pomen uniformizacije leži nekako v tem, da iz skupine funkcij izberemo eno največje uporabnosti in z njeno pomočjo posebno enostavno lahko izrazimo vse ostale Prve primere takih uniformizacij sta izvršila Poincaré in Klein, splošen dokaz možnosti je pa delo P. Köbeja, čigar stavek o raztezanju slik je pri tem imel odločilno vlogo Tako pri splošnem dokazu kakor pri formulaciji važnega Köbejevega stavka o raztezanju so posebno pomembni tudi prispevki prof Plemlja in to njegov dokaz uniformizacije iz leta 1912 v Monatshefte ter njegov šele leta 1923 objavljeni dokaz Köbejevega stavka v Radu Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti v Zagrebu.

V teoriji končnih grup, ki sem jih zgoraj ponazoril z ogrodjem, je prof Plemelj z njemu lastno pronicljivostjo odkril način, kako je pred sto leti nesrečni francoski matematik E Galois prišel do ugotovitve kdaj se zniža stopnja modulske enačbe, ki spada v teorijo eliptičnih funkcij.

Iz velike množice manjših prispevkov, ki so bili predvsem namenjeni njegovim odličnim univerzitetnim predavanjem, pa naj še omenim njegov dokaz Fermatove trditve, da vsota petih potenc celih števil ne more biti sama peta potenca celega števila. Dalje pa njegovo konstrukcijo pravilnega sedmerokotnika, ki popolnoma objasni tisoč let staro konstrukcijo Abul Wafe

Globoko zajeto znanstveno delo prof. Plemlja je upravičeno v ponos slovenskega naroda.

Anton Vakselj

7 fantičev izvršilo nad 30 vlomov in tatvin

V vzgojnem zavodu jih bodo zdaj skušali poboljšati

Ljubljana, 10. decembra.

Včeraj ob 12. je s. o. s. Ivan Kralj razglasil sodbo v razpravi, ki jo lahko prištevamo med največje vlomilske procese v zadnjih letih pri nas. Na zatožni klopi je sedelo 14 obtožencev, med njimi 7 fantičev v starosti 15 do 16 let. Ti mlajši mladoletniki so preteklo zimo in letošnjo pomlad izvršili v mestu nad 30 vlomov in tatvin. Po svoji drznosti in premetenosti niso zaostajali za poklicnimi tatovi. Izkazal so se za prave specialiste za vlome v izložbena okna.

Kradli so prav vse, kar jim je prišlo pod roke. Največji vlom so zagrešli 18. aprila, ko so iz poštnega skladišča na Grudnovem nabrežju ukradli 2700 metrov vojaške izolirne žice, 8 visokofrekvenčnih žarnic in dva električna motorja, kar vse je bilo vredno nekaj manj kakor 20.000 lir. K temu vlomu jih je nasnoval in zavedel radiotelegrafist Ignac, ki mu je delno pomagal telefonski monter Vinko. Pri drugih tatvinah in vlomih sta sodelovala največkrat dva pa tudi trije ali štirje fantiči. V Ljudski knjigarni so ukradli večje število knjig, trgovcem in zasebnikom zimske suknje, večje kolobarje elastike, moške suknjiče, telovnike, preproge, nogavice, čevlje, gumijaste cevi za škropljenje vrtov, vino v steklenicah, sukanec, krpe, klobčiče svile, svetilke, aktovke, dreto, orodje, platno, zavese, drsalke, rjuhe, budilko, sploh vse, kar jim je prišlo v roke in kar jim je bilo dostopno. Med preiskavo so jih osumili, da so sodelovali tudi pri vlomu na škodo trgovca Karla Prelosa. Temu je bilo v noči na 17. marca odnešeno iz skladišča na Gallusovem nabrežju za okoli 20.000 lir raznega blaga. Ker je bilo premalo dokazov za njih krivdo, je to dejanje izpadlo iz obtožbe.

Razen izgubljenih fantov, med katerimi je bil njihov kolovodja že enkrat pred sodiščem zaradi zelo drznih tatvin, so se zagovarjali tudi nekateri kupci ukradenega blaga. Značilno je, da je nek trgovec, ki je bilo zanj v obtožnici povedano, da ima premoženja najmanj za 400.000 lir, brez pomisleka kupil od fantov večje količine blaga in plačal ceno, ki so jo zahtevali. Koliko škode so napravili s svojimi tatinskimi pohodi, ni ugotovljeno. Gre pa v visoke tisočake. Dva izmed fantov sta nekoč že zbežala zdoma, pa so ju starši s pomočjo policije dobili nazaj. Vzgoja vseh je morala biti zelo nemarna in pomanjkljiva. Verjetno doma niso našli dovolj pobude, da bi se uravnali v pošteno življenje.

Razprava se je začela v torek in se je končala v zgodnjih popoldanskih urah. Fantje so vsa dejanja v obtožnici z malimi izjemami priznavali, medtem ko so se odrasli obtoženci večinoma branili očitane jim krivde. Po dokaznem postopku je državni tožilec glede nekaterih kupcev ukradenega blaga spremenil obtožbo. Za tri obtožence je odpadla obremenitev, da so blago kupovali obrtoma.

Senat se je v četrtek posvetoval nad dve uri, predno je odmeril vsakemu pravi delež krivde in kazni. Vsi obtoženci so bili spoznani za krive. Postopanje proti dvema fantoma je bilo izločeno in se bo proti njima razpravljalo kasneje. Sodniki so sklenili, da bodo oddali tri fante v zavod za vzgojo za dobo enega leta, enega pa v zavod za poboljšanje za dobo treh let. Peti je bil odpuščen na preizkušnjo pod nadzorstvom očeta in sodišča za dobo enega leta. Najbolj obremenjeni mladoletni obtoženec je izvršil osem zločinstev in devet prestopkov. Obsojeni so bili tudi vsi odrasli obtoženci: radiotelegrafist Ignac na osem mesecev strogega zapora, 50 lir denarne kazni in dve leti izgube častnih pravic, telefonski monter Vinko na štiri mesece strogega zapora, 50 lir denarne kazni in eno leto izgube častnih pravic, pogojno za dve leti; trgovec I. L. na 200 lir denarne kazni, nek dijak na 200 lir denarne kazni, pogojno za dobo enega leta, krojač V. R. na 300 lir denarne kazni, pogojno za dve leti, krojačica N. R. na 600 lir denarne kazni in zasebnica T. R. na 450 lir denarne kazni, pogojno za dobo dveh let.

Z izjemo dveh, treh obtožencev so se vsi proti obsodbi pritožili. Očetje in matere obsojenih fantičev niso bili zadovoljni, da bi njihove malopridne sinove spravili na pravi pot poboljševalnica oziroma vzgajališče.

Nepremičninski trg v novembru

Ljubljana, 11. decembra.

Tudi v novembru je vladala na nepremičninskem trgu običajna živahnost. V zemljiško knjigo so bile vpisane naslednje spremembe nepremičninske lastnine:

Ignac **Zupančič**, posestnik v Tomačevem, je prodal Jožetu **Tanceku**, tovarniškemu delavcu na Poljanskem nasipu, njivsko parcelo v kat. obč. Mostah, v izmeri 700 kv. metrov za 12.000 lir.

Anton **Martinc**, posestnik v Selih pri Laverci, je prodal Karlu Jeršinu ml., posestniku na Rudniku, njivsko parcelo v kat. obč. Rudniku, imenovano »Kluka«, v izmeri 5675 kv. metrov za 15.000 lir.

Antonija in Viktor **Karba**, železniški uslužbenec v pok. iz Predovičeve ulice, sta prodala Mariji **Lovšinovi**, posestnici v Planinj pri Rakeku, in Mariji **Dolenčevi**, učiteljici v Planini pri Rakeku, visokopritlično nedodelano stanovanjsko hišo z vrtom v kat. obč. Mostah za 195.000 lir.

Alojz **Kadunc**, posestnik v Stranski vasi pri Grosupljah, je prodal Anici in Feliksu **Urbančiču**, krojaču na Grosupljah, njivsko parcelo v kat. obč. Stranski vasi v izmeri 549 kv. metrov za 8235 lir.

Alojz **Kadunc**, posestnik v Stranski vasi pri Grosupljah, je prodal Antoniji in Ivanu **Žitniku**, posestniku v Perovem pri Grosupljah, njivsko parcelo v kat. obč. Stranski vasi v izmeri 840 kv. metrov za 12.000 lir.

Dr. Adolf **Kaiser**, višji sodni svetnik v pok. iz Groharjeve ulice, je prodal Gustavu **Weilgunyju**, trgovcu v Gledališki ulici, zemljiško parcelo v kat. obč. Krakovskem predmestju v Aškerčevi ulici v izmeri 583 kv. metrov za 415.000 lir.

Albin **Vrhovec**, posestnik in gostilničar na Borštnikovem trgu in v Dragomerju, je prodal Ivanu **Jarcu**, posestniku v Logu, travniško parcelo v kat. obč. Logu v izmeri 1248 kv. metrov za 3744 lir.

Marija **Šerjakova**, posestnica v Stožicah, in Frančiška **Komanova**, trgovka na Bleiweisovi cesti, sta prodali krznarju Eligiju **Ebru** na Kongresnem trgu njivsko parcelo v kat. obč. Stožicah v izmeri 3682 kv. metrov za 29.000 lir.

Ana in Alojzij **Černak**, posestnika v Zgornji Zadobrovi sta prodala gostilničarki Ivanki **Dermastjevi** v Šmartnem ob Savi njivsko parcelo v kat. obč. Zadobrovi v izmeri 409 kv. metrov za 5000 lir.

Antonija **Reichova**, žena tovarnarja na Poljanskem nasipu, je podarila svoji nedoletni hčeri **Majdi** njivsko parcelo v kat. obč. Udmatu v izmeri 695 kv. metrov v vrednosti 17.375 lir. Svojemu sinu inž. Antonu Reichu pa v isti kat. občini njivo v izmeri 600 kv. metrov v vrednosti 15.000 lir.

Ciril **Svetek**, posestnik v Štepanji vasi, je ob izdaji stavbnega dovoljenja odstopil brezplačno mestni občini ljubljanski za ceste potrebni svet v izmeri 405 kv. metrov in bo porušil tudi gospodarska poslopja, ki so napoti.

Anton **Škrjanc**, posestnik v Kopališki ulici, je podaril svoji ženi Frančiški **Škerjančevi** polovico svojega vrta in hiše v kopališki ulici št. 8 z gospodarskim poslopjem in dvoriščem v skupni vrednosti 40 tisoč lir.

Trgovec Saša **Kovač** na Bleiweisovi cesti je kupil v kat. obč. Zgornji Šiški gozdno parcelo v izmeri 387 kv. metrov za 2709 lir.

Adolf **Zalta**, poslovodja tvrdke »Sekotex« v Pavšičevi ulici, je prodal Mariji in Matiju **Sečkotu**, industrijalcu v Strossmajerjevi ulici, dve parceli v kat. obč. Zgornji Šiški, v izmeri 19.285 kv. metrov za 500.000 lir.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINO MATICA Telefon 22-41

Temperamentna **Marika Röck** poje in pleše v velezabavni komediji

ŽENSKE SO BOLJŠI DIPLOMATJE

Glasba in ples. Ostali soigralci: **Willy Fritsch, Rudolf Carl, Georg Aleksander**

Predstave ob 15. in 17.30 uri
Ob nedeljah ob 10., 13.30, 15.30 in 17.30

KINO SLOGA Tel. 27-30

Brigita Horney in Joh. Heesters v UFINEM filmu

ILUZIJA

Režija: Viktor Tourjansky.

Predstave ob delavnikih: ob 15. in 17. Ob nedeljah in praznikih: ob 10.30, 13.30, 15.30 in 17.30.

KINO UNION Telefon 22-21

Duhovita komedija o zakonskem konfliktu, ki ga je izzval mlad pisatelj s svojim romanom

Moja ženka Rezika

Elfie Mayerhofer, Hans Söhnker, Rolf Weih, Mady Rahl itd.

Predstave: ob 15.30 in 17.30 uri

Alojziju Fuchsu v spomin

Pred 70 leti in še prej so bili izvršujoči člani ljubljanskih telovadnih, pevskih in gledaliških društev večinoma mladeniči iz trgovskih in obrtnih krogov. Mladina je bila domoljubna, marljiva in požrtvovalna. Iz te dobe se je osamosvojilo nekaj trgovcev in mojstrov v mestu, marsikdo se je preselil na deželo, se tam osamovojil in prišel do blagostanja. Postali so zanesljivi in pošteni rodoljubi. Tako je dobra društvena vzgoja blažilno vplivala na domači naraščaj. Toda Ljubljana se je večala in z njo tudi trgovina in obrt. Razen pouka v poklicu in večernih šolah so bili vajenci precej sami sebi prepuščeni, skratka, prejšnje lepe razmere so nekoliko splahnele. Srednješolcem je pa itak prepovedan stik z društvi. Pa smo sklenili okoli leta 1900., da zopet poskusimo pridobiti mladino. V ta namen smo sestavili kratkobesedna vabila, ki smo jih raznesli znanim trgovcem in obrtnikom, v drugem primeru smo pa kar počakali zvečer po delopustu pred tovarno in razdelili med vajence vrstice, v katerih je bil pojasnjen naš namen in določen dan prve telovadne ure.

Prišla je zaželjena nedelja in zbralo se je okrog 300 čvrstih mladeničev, ki so ostali večinoma zvesti, čeprav je bila pri nas trda šola discipline in zatajevanja. Med njimi je bil tudi prezgodaj preminuli prijatelj Alojzij Fuchs, zlatar po poklicu. Dasi v mladosti ne prav trdnega zdravja, se je vendar posvetil telovadbi z vso vztrajnostjo in dosegel z leti tudi lepe uspehe. Ni bil samo izvrsten telovadec in tekmovalec na vseh orodjih, ampak tudi vesten in resen učitelj-voditelj podrejenim mlajšim. Nešteto je bilo izletov, nastopov, javnih telovadb in tekem, pri katerih je pokojnik odlično sodeloval.

Ko smo sestavljali pevski krožek in poskušali glasove, smo odkrili v Fuchsu prav dobrega tenorista, ki je potem mnogo let, tako rekoč do zadnjega, z veseljem sodeloval.

Družabno vzgojen, prijazen Dolenjec, je bil povsod priljubljen in spoštovan, postrežljiv ter ugleden trgovec, predvsem pa najboljši družinski oči. Njegovemu lepemu vzgledu naj bi sledili mnogi!

Tebi, dragi Lojze, blag spomin! —B—

*

Kako je bil pokojnik spoštovan v obrtniških in trgovskih krogih ter v vrstah telovadcev in tovarišev, je pričal njegov pogreb izpred viške cerkve na viško pokopališče. K večnemu počitku ga je spremilo na stotine prijateljev in znancev. Zastopano je bilo združenje obrtnikov in trgovcev ter strokovno združenje po svojih funkcionarjih. Njegovi bivši družabni krožki so ga spremili polnoštevilno. Krsta je bila obložena z mnogimi venci sorodnikov in prijateljev. Pred pokopališko cerkvijo in ob grobu so mu pevski tovariši zapeli globoko občutene nagrobnice, ob odprtem grobu pa se je od rajnkega poslovil v imenu stanovskih tovarišev ter v imenu bivših telovadcev njegov drug zlatar in urar g. Jazbec, ki se ga je zlasti spomnil tudi kot olimpijskega telovadca.

Spomenik zdravniku Billrothu

V kratkem bodo v Nemčiji obhajali 50. obletnico smrti velikega prijatelja človeštva, zdravnika Billrotha. Dunajska akademija je za to priliko sklenila ustanoviti Billrothov prstan, ki ga bodo dajali v last najspretnejšim kirurgom Billrothovega kova. Obenem bodo odkrili v splošni bolnišnici na Dunaju Billrothov spomenik.

Kratke vesti iz vsega sveta

Rim, 6. dec. DNB. Za generalnega ravnatelja italijanske radijske družbe EIAR je bil imenovan novinar Cesare Rivelli. Novinar Ezio Maria Gray je postal izredni komisar italijanskega radija.

Vigo, 6. dec. DNB. Severoameriške letalske družbe so dobile dovoljenje, da smejo pristajati na letališču v Lizboni ter še razne druge olajšave in bodo kmalu pričele s svojim prometom.

Ženeva, 7. dec. DNB. Na zasedanju zastopstva poljedelcev grofije Lincolnshire je bila po poročilu »Daily Expressa« sprejeta resolucija, ki poudarja, da nimajo »nobenega zaupanja več v poljedelsko politiko vlade«.

Pariz, 7 dec. DNB. K posvetovanjem Roosevelta, Churchilla in Stalina ugotavlja »Paris Midi«, da mora biti vojaški položaj Sovjetske zveze kompliciran, kajti sicer ne bi pristal Stalin, da se sestane s Churchillom in Rooseveltom izven Sovjetske zveze.

Mali oglasi

Služba dobi

RAZNAŠALKO mlajšo in trno, za cvetličarno, sprejmemo. Naslov v vseh posl. Jutra. 22688-1a

KUHARICA ki opravlja tudi hišna dela, dobi dobro službo pri boljši družini 3 odraslih oseb. Hrana in vsa oskrba zelo dobra. Plača do 500 lir. Naslov v vseh posl. Jutra. 22667-1a

Prodam

MISI, PODGANE in škurke, zanesljive pokončate s strupom, ki ga lobite v drogeriji Kanc, Židovska ul. 1. 22201-6

ŽELEZNO PEČ dobro ohranjeno, prodam. — Prešjanska 39-I — Rožna dolina. 22638-6

ŠIVALNI STROJ »Singer«, pogrezljiv, popolnoma nov, z okroglim čolničkom, šiva naprej in nazaj, ugodno prodam. Podmilščakova 25, podpritličje. 22635-6

PISALNI STROJ Portable — odlična nemška znamka, jeklene konstrukcije, prodam za 4800 lir. Pojasnila: Kovačič Ivan, kemigraf — Gerbičeva 10. 22636-6

MOŠKI ZIMSKI PLAŠČ za večjo postavo in sukneno žensko obleko, prodam ali zamenjam. Naslov v vseh posl. Jutra. 22645-6

POSTELJO z mrežo, na željo s pos. omarico, prodam. Marmontova ul. 34 22642-6

OTROŠKI VOZIČEK globok, lep, tapeciran zunaj in znotraj, avto model, nov predvojni material, prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 22584-6

OPOSUN LISICO prodam za 800 lir. Naslov v vseh posl. Jutra 22841-6

PREPROGO strono pleteno 2x3 m, prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 22540-6

KLAVIR malo rabljen, v odličnem stanju, prodam. Naslov v vseh posl. Jutra 22778-6

KAPNO, ŽEPNO URO, 2 kapni za blazino, pisma hlače, nošene hlače, prodam. — Poljanska 25, dvorišče, Iv. 22552-6

JARCE in KOKOŠI od 5 do 8 mesecev stare, prodam od 80 do 130 lir za kom. Albanska 39, podriti — Beograd. 22535-6

Kupim

SKORNJE ženske, gumijaste, št. 39, črne ali rjave, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobro ohranjene«. 22625-7

STAJICO dobro ohranjeno, kupim. Wolfova 5-III. 22650-7

RADIO APARAT kupim. Ponudbe z navedbo znamke in cene na ogl. odd. Jutra pod »Radio«. 22567-7

RADIO katere koli znamke tudi v neuporabnem stanju in samo lepo radio škatuljo, kupim. Pismene ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Radio škatulja«. 22581-7

KLAV HARMONIKO kupim. Naslov v vseh posl. Jutra. 22601-7

SKORNJE nove mehke, št. 43—44, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kupim«. 22600-7

SMOKING za srednjo, močno postavo — kupim. Natakar, Šelenburgova 6-I, levo. 22595-7

Posest

HIŠO KUPIM za ca. 350.000 lir in za ca. 800.000 lir za moji stranki. Takojšnje ponudbe na: Realitetno pisarno Zajec Andrej, Tavčarjeva 10. 22516-20

PARCELO 1600 kv. m, na deželi, 5 min. od kolodvora, krasna lega, prodam po 35 lir kv. m. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobra kupčija«. 22568-20

Stanovanja

3000 LIR NAGRADE dam dotičnemu, ki mi preskrbi 3 ali večsobno stanovanje ev. tudi z zamenjavo s 3-sobno komfortno stanovanje. Naslov v vseh posl. Jutra. 22562-21a

Sobo odda

2 OPREMLJENI SOBI pisarniški, v središču mesta, v bližini kolodvora, oddam. Naslov v vseh posl. Jutra. 22630-

SOBO z souporabo kopalnice, v centru mesta, oddam boljšemu gospodu takoj. Naslov v vseh posl. Jutra. 22491-23

SAMOSTOJNA sprejmem v stanovanje kakor koli situiranega starejšega gospoda za stalno. Naslov v vseh posl. Jutra. 22153-23

Sobe išče

SOBO prazno ali opremljeno, v bližini glavnega kolodvora, s souporabo telefona in kopalnice, išče Jaroslav Breuer, Dolenjska I. 22419-23a

SOBO samo za dnevno uporabo — iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Sl. 600«. 22390-23a

Razno

VAŠE ROKAVICE usnjene čevlje in semiš barvamo in čistimo najceneje. Džemal Hajrula, Mestni trg 11. M-348-37

USNJENO ROKAVICO rjavo, moško, sem izgubila v torek 7. t. m. zvečer po Emonski c., Napoleonov t. Wegova ulica, Kongresni trg, Šelenburgova. Ker je za najditelja brez pomena, prosim da jo vrne v upravo Jutra. 22676-37

ROKAVICO moško, za levo roko, sem izgubil v pasaži Bata. Najditelja prosim, da jo odda proti nagradi v upravi Jutra. 22569-37

Spoštovanim interesentom sporočamo, da se dobe:

ORIGINAL HANAU

obsevalne svetilke

pri

S. KOLAR — Bleiweisova 25

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

Strti v neizmerni žalosti sporočamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je danes umrla naša ljubljena in dobra mati, stara mati, sestra in teta, gospa

VERA BEZJAK

vdova po prosvetnem inšpektorju

Drago pokojnico bomo spremili k večnemu počitku v soboto, dne 11. t. m. ob 4. uri popoldne z Žal, kapele sv. Jožefa, na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v petek, dne 17. t. m. ob 8. uri v župni cerkvi sv. Petra.

V Ljubljani, dne 10. decembra 1943.

BRANKO, IVO in VLADKO, sinovi ter ostalo sorodstvo.

Daphne du Maurier: 40

FRANCOZOV ZALIV

Roman

Tudi njene oči so bile drugačne, kakor je bil že Rockingham poudaril. Ciganska barva polti se res da ni dala skriti, in tudi vrat in roke so bile ogorele od sonca. Katera živa duša bi pač verjela, da je to posledica vročice — kvečjemu Harry, ta je imel tako malo domišljije; Rockingham pa nikoli ne.

Zdaj se je razlegel po dvorišču glas hlevskega zvonca; prvi izmed napovedanih gostov je bil v svoji kočiji prispel pred vhod in se je ta mah spravljal iz voza.

Nato, po presledku nekaj minut, se je začul konjski peket in zvonec je znova zapel. Zdaj je tudi zaslišala glasove spodaj iz obednice in Harryja, ki je preglašal vse druge, in Dukovo in Duchessino bevskanje. Skoraj tema je bilo, vrt pred oknom je ležal v senci, drevje se ni gibalo. Spodaj v gozdu, je pomislila, stoji straža in gleda dol v zaliv; morda se ji je še kdo pridružil. Vsi čakajo tam, molče, s hrbti naslonjeni na drevesa, dokler mi tu v hiši ne končamo večerje in se Eustick ne ozre po Godolphinu, Godolphin po Harryju, Harry po Rockinghamu. Smehljaje se bodo nato odrinili stole, vzeli svoje meče in krenili v gozd. Da je to pred sto leti, je pomislila, bi bila na vse dobro pripravljena, in njihovemu vinu bi bil primešan uspavni napoj, ali pa bi se bila zapisala peklenščku in bi imela moč, da jih začaram. A zdaj ne živimo pred sto leti, to je moj lastni čas, take reči se več ne dogajajo. Vse, kar morem storiti, je to, da bom sedela za mizo in jih spodbujala, naj pijo. Odprla je vrata: iz obednice se je dvignil do nje hrup glasov. To so bili Godolphinovi tehtni glasovi, ujedljivo pokašljevanje Filipa Rashleya in mehko, gladko vprašanje, ki ga je izrekel Rockingham. Preden je krenila dol, je šla po hodniku k otroški sobi, poljubila speče malčke in odrinila zaveso, da bi mogel nočni zrak skozi odprto okno dihati v prostor. Ko se je hotela nato vrniti k stopnicam, je začula za seboj šum, počasen, kakor da bi se nekdo vlekel po hodniku ali negotovo drsal svojo pot.

»Kdo je?« je vprašala, a ni dobila odgovora. Čakala je, zona strahu jo je oblivala, med tem ko so od spodaj prihajali na vrh gromki glasovi gostov. Spet tisti vlekoči se, drsajoči šum na temnem hodniku, nato slaboten šepet, nazadnje vzdih.

Stopila je v otroško sobo po svečo; ko jo je podržala visoko nad glavo in pogledala po hodniku, od koder je bil prišel glas, je videla ob steni Williama, sa pol plazečega se, na pol ležečega. V obraz je bil pepelnatobled, leva roka mu je brez moči visela ob strani. Pokleknila je k njemu, pa jo je zavrnil. Okrogla usteca so mu drgetala od bolečine.

»Ne dotaknite se me, milostiva gospa,« je zašepetal. »Umazali si boste obleko, ves rokav mi je poln krvi.«

»William, ljubi William, kaj ste hudo ranjeni?« je vprašala. Odkimal je in se prijel z desnico za levo ramo.

»Saj ni nič, milostiva gospa,« je rekel, »le malce nesrečen sem bil... pa prav nocoj.« Zamežal je, od bolečin ga je obšla slabost. Vedela je, da laže.

»Kako se je zgodilo?« je še vprašala.

»Ko sem se vračal po gozdu navkreber milostiva gospa, sem zagledal enega izmed Godolphinovih ljudi, in ta me je okliknil. Posrečilo se mi je, da sem ušel... ne pa njegovemu udarcu.«

»Pojdite zdaj k meni v mojo sobo, da vam umijem rano in jo obvežem,« je šepnila, in ker ta mah ni bil več prav pri zavesti, se ni upiral, marveč ji je dal, da ga je odvedla po hodniku do svoje sobe. Ko sta prišla tja, je zaklenila in zapahnila vrata ter mu pomagala, da je legel na njeno posteljo. Nato je prinesla vode in brisačo, mu očistila vrezo na ramenu, kakor je vedela in znala, ter ga obvezala, on pa je vzdignil oči proti nji in rekel: »Milostiva gospa, tega ne bi smeli delati zame.« »Ležite pri miru,« je zašepetala, »čisto pri miru ostanite.«

Njegov obraz je bil še vedno mrliško bled, in ona, ki ni nič vedela o značaju njegove rane, niti ne, kaj naj stori, da mu olajša bolečine, se je začutila mahoma vso obupano in zapuščeno. Menda je to ugani, kajti rekel je: »Nič ne skrbite, milostiva gospa, se že opomorem. In konec koncev sem opravil svojo nalogo, bil sem na ‚Mouetti‘ in sem govoril z gospodom.«

»Ste mu povedali?« je vprašala. »Ste mu povedali, da so Godolphin, Eustick in ostali nocoj zbrani tu na večerji?«

»Da, milostiva gospa, in on se je nasmehnil, kakor ima navado, in mi rekel: ‚Povejte svoji gospe, da nisem vznemirjen in da »Mouette« potrebuje ladijskega vajenca‘«. Ko je William še govoril, so se začuli zunaj koraki; nekdo je potrkal na vrata. »Kdo je?« je Dona vprašala, in glas male služkinje je odgovoril: »Sir Harry sporoča milostivi gospe, da gospodje čakajo večerje.«

»Recite siru Harryju, naj kar začne, jaz bom precej doli,« je dejala Dona in se sklonila k Williamu in šepnila: »Kaj pa ladja, ali je z ladjo vse v redu? Bo nocoj odplula?« A zdaj je strmel vanjo brez zavesti, potem je zaprl oči, in Dona je videla, da je bil omedlel.

Pokrila ga je s svojimi odejami; nato si je umila krvave roke, sama komaj vedoč, kaj dela. Ko se je pogledala v zrcalu, je videla, da ji je tudi z obraza izginila vsa barva. Z drhtečimi prsti si je natapljala nekaj rdečila na lica. Nato je zapustila sobo. William je ležal v nezavesti na njeni postelji. Na poti v obednico je začula premikanje stolov na kamenitih tleh, ko so gostje vstajali, da jo pozdravijo. Visoko je držala glavo, na ustnicah ji je plaval smehljaj, a videla ni ničesar: ne svita sveč, ne dolge, s krožniki pokrite mize, ne Godolphina v njegovi slivomodri suknji, ne Rashleya s sivo lasuljo, ne Eusticka, ki se je igral s svojim mečem; ne oči teh mož ni videla, ki so jo gledali in se globoko priklanjali, ko je stopala proti svojemu mestu na koncu mize; videla je samo enega moža: ta je stal na palubi svoje ladje v tihem zalivu in se v mislih poslavljal od nje, čakaje da nastopi oseka.

Prvič po mnogih letih je bila v navronski obednici poedina. Sveče so metale svoj sij po gostih, ki so sedeli drug tik drugega, rama ob ramenu, na vsaki strani mize po šest. Mizo samo je bilo kras pogledati, tolikanj se je lesketala od srebrnine in posodja z rožnatim robom; velike sklede so stale na nji, polne sadja. Na enem koncu je stoloval domačin, sinjeck in rdečkast, z malce premaknjeno plavo lasuljo; vsaki šali se je smejal, nemara za spoznanje preglasno in predolgo. Na drugem koncu se je gospodinja ukvarjala s skledami, ki so jih postavljali pred njo, hladna, ne da bi se dala zmotiti, le kdaj pa kdaj se je ozrla po gostih zraven sebe, kakor da sta ta dva na njeni levici in desnici edina moška na svetu, ki kaj pomenita, in kakor da je ves nocojšnji večer njuna, ako želita, pa še dalj. Nikoli poprej, je Harry pomislil in brcnil pod mizo enega izmed psov, še nikoli ni Dona tako neprikrito ljubimkala in tako nesramno zapeljevala moških z očmi. Bog se usmili vseh, kar jih je tu. Nikoli prej, je pomislil Rockingham, ki jo je opazoval preko mize, nikoli ni bila Dona tako izzivalna videti; kaj ji neki ta mah roji po glavi? Zakaj se je bila nocoj ob sedmih, ko je mislil, da leži v svoji postelji in spi, napotila po gozdu nizdol proti reki?

Schriftleiter - Urejuje: Davorin Ravljen. — Für das Konsortium »Jutro« als Verlag - Za konzorcij »Jutra« kot izdajatelja: Stanko Virant. — Für »Narodna tiskarna A. G.« als Druckstelle - Za »Narodno tiskarno d. d.« kot tiskarnarja: Fran Jeran. — Für den Inseratenteil verantwortlich - Za inseratni oddelek odgovarja: Ljubomir Volčič